O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2005 йил 15 апрель

№ 15 (511)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

2005 йилнинг 1 майидан бошлаб иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва ижтимоий нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида

Республика аҳолисининг турмуш даражасини янада ошириш ва фуқароларга ижтимоий мададни кучайтириш мақсадида:

1. 2005 йилнинг 1 майидан бошлаб бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги пенсиялар ва ижтимоий нафақалар, олий ўқув юртлари талабаларининг, ўрта махсус, касб-ҳунар ўқув юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,2 баравар оширилсин.

2. 2005 йилнинг 1 майидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида энг кам:

иш ҳақи — ойига 7835 сўм;

ёшга доир пенсиялар — ойига 15505 сўм;

ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич (нолинчи) разряд — ойига 7835 сўм;

болаликдан ногиронларга бериладиган нафақа — ойига 15505 сўм;

зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ва меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақа ойига 9390 сўм миқдорида белгилансин.

3. 2005 йилнинг 1 майидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2003 йил 27 мартдаги ПФ-3227-сонли Фармони билан уй-жой коммунал хизматларга ҳақ тўлаш бўйича ойлик компенсация пул тўловлари жорий этилган бюджет ташкилотлари ходимларидан айрим тоифаларининг иш ҳақи ўрта ҳисобда 1,35 баравар оширилсин ва мазкур компенсация тўловлари бекор қилинсин, жумладан мазкур Фармоннинг 1-бандига мувофиқ 1,2 баравар оширилсин, қолган қисми эса — бекор қилинадиган компенсация пул тўловлари ҳисобидан амалга оширилсин.

4. 2005 йилнинг 1 майидан бошлаб уй-жой коммунал хизматлар ҳақини тўлаш бўйича ойлик компенсация пул тўловлари энг кам иш ҳақига нисбатан табақалаштирилган миқдорларда бериладиган шахслар имтиёзли тоифаларининг янгиланган рўйхати иловага мувофиқ тасдиқлансин.

5. Белгилаб қўйилсинки, иш ҳақига қўшиладиган устама ва қўшимча ҳақларнинг барча турлари, шунингдек пенсиялар, икки ёшгача бўлган болаларни тарбиялаётган оналарга, болали оилаларга бериладиган нафақалар ҳамда энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланган компенсация ва бошқа тўловлар 2005 йилнинг 1 майидан бошлаб мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади.

6. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги вазирликлар, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, бюджетдан молияланадиган ташкилот ҳамда муассасалар билан биргаликда пенсиялар, нафақалар, стипендиялар, бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг мансаб маошлари миқдорини мазкур Фармондан келиб чиққан ҳолда ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқишни таъминласин.

7. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендияларнинг оширилиши билан боғлиқ харажатлар Республика Давлат бюджети ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ҳисобидан амалга оширилсин.

8. Хўжалик ҳисобидаги корхона ва ташкилотлар 2005 йилнинг 1 майидан бошлаб мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақига мувофиқ ишлаб чиқариш самарадорлиги оширилган ва меҳнат сарфи камайтирилган тақдирда иш ҳақи миқдорини оширсин.

9. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 1 июлдаги ПФ-3450-сонли Фармони;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2003 йил 27 мартдаги ПФ-3227-сонли Фармони иловаси ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

10. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бир ой муддатда қонун ҳужжатларига мазкур Фармондан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

11. Мазкур Фармон матбуотда эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри, 2005 йил 13 апрель.

Ёшлар камоли — юрт жамоли

МАВСУМГА ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

Пиллачилик бор-йўғи бир ойлик ташвишли кунлардан иборат бўлсада, оғир ва маъсулиятли мавсум.

Шу маънода Республика Вазирлар Маҳкамасининг "Пиллачилик соҳаси корхоналарининг молиявий фаолиятини барқарорлаштириш чора-тадбирлари тўғриси"да қарори эълон қилиниши айни муддао бўлди. Мазкур қарор ипакчилик корхоналарининг кредиторлик қарзлари даражаси юқорилиги оқибатида вужудга келган қониқарсиз молиявий аҳволга барҳам беришга амалий ёрдам берди. Жумладан, 2002 йилда тўхтаб қолган 200 тоннадан зиёд қуруқ пиллани Хитойга сотишга эришилди. 2003 йилнинг 234,7 тонна соф ҳосили эса "Самарқанд-Регал" Ўзбекистон Британия қўшма корхонаси "Кумуш" фабрикаси орқали ипакка айлантирилиб, ипак маҳсулотлари сотилишига эришилди. Ўтган йилнинг 215 тонна қуруқ пилласи ҳам "Сингапур — Самарқанд" қўшма корхонаси орқали сотилди. 467 миллион 275 минг сўм маблағ хўжаликларга, пиллачилик звеноларига иш ҳақи сифатида тўлаб берилди.

Ўтган йили вилоятда 600 тонналик пилла хом-ашёси етиштириш учун ширкат ва фермерлар билан шартнома тузилиб, 13500 қути ипак қурти 8 минг 200 нафар пиллачилик звенолари томонидан парваришланиб, 632,2 тонна сифатли саноат хом-ашёси етиштиришга эришилди. Вилоят пиллакорлари шарномавий режасини республикада биринчилар қаторида бажарди.

2005 йилги мавсумга ҳам тайёргарлик аллақачон бошланган. 600 тонна пилла етиштириш учун шартномалар тузилган бўлиб, бугунги кунда барча звеноларга тайёрланадиган пилла маҳсулоти учун 30 фоиз аванс бериш чоралари кўрилмоқда. Шунингдек, пиллакорларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш юзасидан вилоят ҳокимлиги томонидан тегишли амалий чоралар белгиланди.

— Мавсумдан олдин ширкат ва фермерлар уюшмаси ипак қурти боқувчиларга 45 тонна тўшама қоғоз ва бошқа зарур жиҳозлар етказиб берилди, — дейди вилоят "Пилла" акциядорлик бирлашмаси раиси Жумагул Ражабова.

Бирлашма Кармана пилла уруғ заводи билан ҳамкорликда бунёд этаётган "Сингапур-Навоий" пиллани қайта ишлаш ва ипак толасига айлантириш "Навоийипак" қўшма корхонаси қурилишида бугунги кунда монтаж ишлари амалга оширилмоқда. Ипакни қайта ишловчи замонавий жиҳозлар келтирилган. Мазкур қўшма корхона ишга тушса Навоийда 400та янги ишчи ўринлари очилишига имконият яратилади. 250 тонна қуруқ пилла хом-ашёси қайта ишланади.

Маълумки, мўл ва сифатли ҳосил етиштириш учун янги-янги тутзорлар барпо қилишнинг аҳамияти катта. Шу мақсадда вилоят бўйича 600 минг дона тут ниҳоли экилиши режалаштирилган. Айни пайтда 1545 гектар тутзорлар мавжуд бўлиб, янгидан 36 гектар майдонда тутзорлар барпо қилинган.

Маруса ҲОСИЛОВА

Фракция фаолияти

"Адолат" социал-демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни мазкур фракция раҳбари, Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби Дилором Тошмуҳамедова бошқарди.

ТАКЛИФЛАР БИЛДИРИЛДИ

Фракция йиғилишида иккита муҳим масала кўриб чиқилди. Яъни, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси билан Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракциясининг 2006-2009 йилларга мўлжалланган иш режасида қонунчилик фаолиятига таълуқли масалалар фракция аъзолари томонидан муҳокама қилинди. Энг муҳими иккала масала юзасидан ҳам муҳокамалар баҳс-мунозарали бўлганлигидир. Фракция аъзолари Х.Маметов, О.Охунова ва фракция раҳбари Д.Тошмуҳамедовлар фракциянинг нуқтаи-назаридан келиб чиқиб, Қонун лойиҳасининг айрим моддаларига қўшимчалар киритиш тўғрисида ўз таклифларини билдиришди.

Иккинчи масала юзасидан сўз олган депутатлар А.Аҳадов, З.Ботирова ва И.Сайфназаровлар "Адолат" социал-демократик партияси Дастурини ҳаётга янада кенг тадбиқ этиш заруратидан келиб чиқадиган қонун лойиҳаларини ишлаб чиқишни фракциянинг 2006-2009 йилларга мўлжалланган иш режасига киритиш лозимлигини таъкидлашди.

Фракция аъзолари томонидан билдирилган барча таклиф ва мулоҳазалар депутатлар томонидан атрофлича муҳокама қилинди. Фракция раҳбари Д.Тошмуҳамедова фракциянинг 2006-2009 йилларда иш режасига киритилиши таклиф этилаётган янги қонун лойиҳаларининг концепциясини тузиб, келгуси фракция йиғилиши муҳокамасига олиб чиқиш юзасидан депутатларга топшириқлар берди.

Вилоят ШОДИЕВА, "Адолат" мухбири

Партия ахбороти

ҚУТЛУҒ МАҚСАДЛАР ЙЎЛИДА

"Адолат" СДП Қашқадарё вилоят Кенгашининг III Пленуми бўлиб ўтди. Пленум кун тартибига қуйидаги масалалар киритилди:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги "Бизнинг бош мақсадимиз — жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ этишдир" номли маърузасидан келиб чиққан ҳолда Қашқадарё вилоят партия ташкилоти олдида турган вазифалар.

2. Мамлакатимизда сайловлар натижалари тўғрисида.

3. "Адолат" СДП Қашқадарё вилоят Кенгашининг 2005 йил иш режаси тасдиқланди.

Кун тартибининг биринчи масаласи юзасидан вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Абдулла Абдуназаров маъруза қилди. Нотиқ Юртбошимиз Ислом Каримов [illegible] сиёсий партиялар олдига жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизациялаш ва ислоҳ этиш борасида [illegible] вазифаларга тўхталиб ўтди. [illegible] "Адолат" социал-демократик партияси ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши лозимлигини билдирди.

Маърузалар муҳокамасида вилоят партия Кенгаши аъзолари Хосият Жабборова, Ойбек Қўзиев, Раъно Асадова ва Зокир Раҳимовлар ҳам ўз фикрларини билдиришди.

Кун тартибининг учинчи масаласи бўйича Абдулла Абдуназаров вилоят партия Кенгашининг 2005 йил иш режасининг асосий йўналишлари ҳақида гапириб берди. Иш режаси муҳокамадан ўтказилгандан сўнг овозга қўйилиб тасдиқланди.

Пленумда кўрилган масалалар юзасидан қарор қабул қилинди.

Пленум ишида 100 нафар партия фаоли иштирок этди.

Кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамияти сари

ҚОНУНЛАРДА ХАЛҚ МАНФААТЛАРИНИНГ ИФОДАЛАНИШИ

Ўзбекистонда ҳам икки палатали парламент шаклланиши натижасида мамлакатдаги давлат ҳокимиятини демократлаштириш, сиёсий тизимни барқарор давомийлиги ва изчиллигини таъминлаш, қонун чиқарувчи ҳокимиятни шакллантиришда сиёсий партияларнинг демократик институт сифатидаги ўрнини халқаро талаблар даражасига кўтариш, ижтимоий табақалар манфаатларини амалга оширишда уларни адолатли ва демократик асосларда мутаносиблаштириш имкониятлари пайдо бўлди. Мамлакатдаги парламент ислоҳотлари пировард мақсадларимиз бўлган фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат қуриш йўлидаги муҳим босқичдир.

Фуқаролик жамияти шароитларида фуқароларнинг турли туман ўзаро муносабатлари ва ҳамкорлиги, уларнинг ихтиёрий равишда [illegible] нодавлат ташкилотлар фаолиятининг ривожланиши билан боғлиқдир.

Фуқароларнинг маълум ижтимоий гуруҳга мансублигидан келиб чиқиб нодавлат ва нотижорат ташкилотларга уюшиши натижасида *манфаатлар уйғунлашуви* рўй беради. Институтлашган ижтимоий гуруҳлар шаклини олган манфаатлар гуруҳлари [illegible] ларда аталади. Ижтимоий фанларнинг сўнгги натижаларига мувофиқ, ***манфаатлар гуруҳлари*****, бу - унга аъзо бўлган кишиларнинг манфаатларини бошқа гуруҳлар ва сиёсий институтларнинг ўзаро муносабатларида, шунингдек, ўз гуруҳи ичида ифода қилиш учун тузилган ихтиёрий ташкилотлардир.**

Нодавлат нотижорат ташкилотлар индивидларнинг ихтиёрий бирлашмаларидир. Улар сиёсий партиялардан фарқ қилиб, ҳокимиятни эгаллаш, лавозимларга номзодлар кўрсатиш билан шуғулланмайдилар. Лекин, улар парламент, ҳукумат ва бошқа сиёсий ташкилотларга таъсир қилиш учун ҳаракат қиладилар. Манфаатлар гуруҳларининг ҳаракат усуллари сиёсий органларни ишонтириш, жамоатчилик фикрини шакллантириш, сиёсий арбобларга ижтимоий гуруҳларнинг эҳтиёжларини етказиш, ўз манфаатларини қондириш учун ташкилий тадбирлар ўтказиш билан чегараланади.

Сиёсий партия асосан турлича сиёсий манфаатлар, кўрсатмалар ва йўналишларга эга бўлган кишиларни бирлаштирса, манфаатлар гуруҳлари кўпроқ ўз аъзолари учун хос бўлган манфаатлар, асосан бир ёки бир неча муаммоларни ҳал қилишга ўз диққат-эътиборини қаратади. Нодавлат нотижорат ташкилотлар самарали рақобат йўлларини ва сиёсий жараёнда оммавий тарзда қатнашиш [illegible] давлатнинг у ёки бу соҳадаги сиёсати ҳаракатларини мувозанатда сақлаб туриш имкониятларига эга бўлади. Шунингдек, нодавлат нотижорат ташкилотлар ҳар бир алоҳида индивидга, сиёсий етакчига таъсир ўтказа олиш, шунингдек, бу билан бирга, сиёсатда иштирок этиш имкониятини яратади.

Нодавлат нотижорат ташкилотлар томонидан маълум бир ижтимоий гуруҳнинг турли манфаатларини бир тизимга солиниб, уларни кенг жамоатчиликнинг хоҳиш-иродаси сифатида парламент ва ҳукумат органларига [illegible] Қолаверса, бунда кўплаб манфаатлар гуруҳлари ва ижтимоий қатламлар ўртасида ўзаро келишув ва мувофиқлашув рўй беради.

Манфаатлар гуруҳларининг яна бир функцияси - интеграция қилишдир (бир бутунликка бирлаштиришдир). Бу — айрим ижтимоий гуруҳлар ташқарисида ўз аъзолари манфаатлари асосида фаолият кўрсатаётган турли ижтимоий гуруҳлар билан бошқа бир гуруҳ манфаатларини яқинлаштириш демакдир. Ана шу жараёнда турли гуруҳлар ўртасида битимлар тузилиб, ижтимоий келишувлар ва муросасозликлар мустаҳкамланиб боради.

Манфаатлар гуруҳларнинг яна бир функцияси — [illegible] манфаатлар гуруҳлари фаолиятида кенг иштирок этиш унинг аъзолари ҳуқуқий ва сиёсий маданиятларининг шаклланишига, демократик жамият шароитларида жамоат ишларида фаол иштирок этишларини рағбатлантиришга тажриба сифатида катта ёрдам беради.

(Давоми 2-бетда)

МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК

Жорий йил апрель ойининг биринчи ўн кунлигида Германия Федератив Республикаси иқтисод ва меҳнат федерал вазирлигининг давлат котиби Бернд Пфаффенбах бошчилигидаги делегация мамлакатимизда бўлиб, юртимиз ишбилармон доиралари билан учрашув ўтказди.

—Ўзбекистон билан иқтисодий алоқалар ривожидан янада манфаатдормиз,— деди Бернд Пфаффенбах матбуот анжуманида ташриф натижалари билан журналистларни таништирар экан. — Гуруҳимиз таркибида ўттизта корхона вакили келган бўлиб, ўз олдимизга мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий муносабатларни кенгайтириш ва ривожлантиришни мақсад қилиб қўйганмиз. Германия Ўзбекистон билан товар айирбошлаш борасида Европа мамлакатлари ўртасида биринчи ўринни эгаллаб келаётганлиги бизни қувонтиради. Тошкетда ўтказилган учрашув ва тадбирларда ўзаро алоқаларнинг аниқ масалаларига ойдинлик киритиб олдик.

Б.Пфаффенбах Ўзбекистонда 2005-2006 йилда корхоналарни хусусийлаштириш дастури қабул қилинганлигини ва бу жараёнда германиялик ҳамкорлар ҳам иштирок этишига имконият яратилганлигидан мамнунлигини изҳор этди.

Германия Ўзбекистоннинг иқтисодий соҳадаги йирик ҳамкори ҳисобланади. Бу ҳар хил муддатга мўлжалланган лойиҳаларни молиялаш, қўшма корхоналар тузиш учун сармоя киритишда, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлашга кредит линияларини йўналтиришда яққол кўзга ташланмоқда. Германия ҳозирги кунда юртимизда элликтадан зиёд лойиҳани амалга оширишда қатнашяпти. Кейинги ўн йил ичида эса республика иқтисодига икки миллиард евро атрофида сармоя киритди.

Мустақиллик йилларида Ўзбекистон ва ГФР ўртасида етмиш бешта ҳужжат ҳамда келишув имзоланиб, икки томонлама муносабатларнинг ривожланишига ҳуқуқий асос яратилган.

Ҳусан СУЛАЙМОНОВ

МАҲАЛЛАЛАРДАГИ УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон «Адолат» СДП Наманган вилоят Кенгашининг биринчи котиби, халқ депутатлари Наманган вилоят Кенгаши депутати Комилжон Абдуллаев Наманган шаҳрининг Дашбоғ, Янгиариқ ва Зарафшон маҳаллаларида бўлиб, маҳалла аҳли, партия фаоллари ва фуқаролар билан учрашувлар ўтказди.

Бу учрашувларда партия етакчиси ва депутат йиғилганларга Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги «Бизнинг бош мақсадимиз – жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ этишдир» номли маърузасидаги, сиёсий партиялар, давлат ижроия органлари ва бошқа ташкилотлар олдига жамиятни демократлаштириш ва янгилаш борасида қўйилган вазифаларнинг мазмун-моҳиятини тушунтириб берди.

Шунингдек, К. Абдуллаев йиғилганларга «Адолат» СДПнинг ҳозирги кундаги фаолияти, эришаётган ютуқлари тўғрисида гапириб берди. Бу учрашувларнинг ҳар бирида 200 нафардан ортиқ фуқаро қатнашди.

ДАВРА СУҲБАТИ

«Адолат» СДП Хоразм вилоят Кенгашининг ташаббуси билан Хоразм вилоят эндокринология диспансерида давра суҳбати ўтказилди.

Учрашувда сўзга чиққан вилоят партия Кенгаши котиби Мунаввар Искандарова Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузасида келтирилган фикр-мулоҳазаларнинг мазмун-моҳиятини йиғилганларга тушунтириб берди. Нотиқ Президентимизнинг сиёсий партияларга берган баҳосидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг ғоявий негизи, мақсадлари ва ҳозирги кундаги фаолияти ҳақида сўзлаб берди. Давра суҳбати савол-жавоб ва баҳс-мунозара тарзида ўтди.

Вилоят партия ташкилотларида

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТЛАР ТУЗИЛДИ

«Адолат» СДП Хоразм вилоят Кенгаши раҳбарлари Янгиариқ туман Савган, Чиқирчиангрлик ва Туравакил сувдан фойдаланиш уюшмалари ишчи ва хизматчилари билан учрашувлар ўтказди.

Учрашувларда сўзга чиққан вилоят партия Кенгаши иккинчи қотиби Нурмат Эшметов йиғилганларга партиянинг дастури, вазифалари, унинг ҳозирги кундаги фаолияти ва партиянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракциясининг режалари ҳақида гапириб берди. Учрашувларда партия сафларига 41 нафар янги аъзолар қабул қилинди ва 3 та янги бошланғич партия ташкилоти тузилди.

САВОЛ-ЖАВОБ КУНИ

«Адолат» СДП Қорақалпоғистон Республикаси Кенгаши томонидан Қорақалпоғистон Республикаси сил касалликлари диспансерида «Сиҳат-саломатлик йили»га бағишланган «Савол-жавоблар куни» ўтказилди. Тадбирда сўзга чиққан «Адолат» СДП Қорақалпоғистон Республикаси Кенгашининг биринчи котиби Дарибай Дошетов ҳукуматимиз томонидан аҳолини соғломлаштириш борасида амалга оширилаётган тадбирлар ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасидаги «Адолат» социал-демократик партияси фракцияси томонидан Соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш юзасидан режалаштирилган қонун лойиҳалари ҳамда «Адолат» СДПнинг Қорақалпоғистонда бу соҳада олиб бораётган ишлари тўғрисида гапириб берди.

ХАЙРИЯ ТАДБИРИ

«Адолат» СДП Самарқанд вилоят Кенгаши ташаббуси билан Каттақўрғон шаҳрида Наврўз байрамининг давоми сифатида айёмга бағишланган катта тадбир ўтказилди. Унда 12 та кам таъминланган оилаларнинг аъзоларига ва ногиронларга совға саломлар тарқатилди. Маҳаллалардаги етим-есирларга, эҳтиёжманд маҳалладошларга ҳам совға-саломлар улашилди.

БУЮК СОҲИБҚИРОН ЁДИ

Сурхондарёда соҳибқирон Амир Темур таваллудининг муборак 669 йиллиги кенг нишонланди. Ўқув муассасалари ҳамда корхоналарда турли тадбирлар ва анжуманлар ўтказилди. Ана шундай анжуманлардан бири вилоятдаги Собир Термизий номли вилоят илмий-универсал кутубхонасида ҳам бўлиб ўтди.

Адабий анжуман шарофати билан кутубхонада ташкил этилган китоблар кўргазмаси иштирокчиларда чуқур таасурот қолдирди. Бу ерда Амир Темурга бағишлаб мамлакатимизда ва хорижда ёзилган тарихнавислар, ёзувчилар, журналистларнинг китоб-рисолалари ва мақолалари, шунингдек моҳир мусаввирлар томонидан чизилган соҳибқирон сиймоси акс этган расмлар кенг ўрин олган эди.

Анжуманда "Зараутсой" жамоатчилик маркази раҳбари, тарихшунос Абдулла Холмирзаев буюк соҳибқирон Амир Темурнинг Ўзбекистон ва умуман дунё тарихида тутган ўрни ҳақида маъруза қилди. Шундан сўнг Термиз шаҳар мактабларининг ўқувчилари улуғ саркардага бағишланган саҳна асарларидан парчалар ижро этишди, шеърлар ўқиб беришди. Анжуман йиғилганларда яхши кайфият, илиқ таассурот пайдо қилди.

Маҳмуд АБУЛФАЙЗ

«Адолат» СДП фидойилари

ЎЗЛИКНИ АНГЛАШ – УЛУҒ САОДАТ

Муаззам Самарқанднинг сўлим гўшаларидан бири, қадимий Дарғом канали ва Зарафшон дарёси оралиғида табаррук замин — «Кичик Мовароуннаҳр» ёки Тайлоқ деб аталмиш бир маскан мавжуд. Унинг тарихи асрларга тенг...

Соли Ражабов 1933 йили шу тумандаги Сочакипоён қишлоғида таваллуд топди. Ёшлигиданоқ у қишлоқ хўжалик экинларини, мевали дарахтларни экиш, парвариш қилиш, кўпайтириш ва янгидан-янги навларини топишга қизиқарди. 1949 йилда ўрта мактабни битириб, деҳқончилик сирларини янада мустаҳкам эгаллаш мақсадида Самарқанд қишлоқ хўжалик институтига ўқишга кирди. Беш йил давомида таълим даргоҳида ўтилган барча фанларни тиришқоқлик билан ўрганди. Институтни битиргач илк меҳнат фаолиятини Қашқадарё вилоятидаги машина-трактор паркида бошлади. 1958-1961 йилларда Жомбой пахта тозалаш заводида бош етук мутахассис бўлиб ишлади. 1961 йилдан 1990 йилгача Булунғур туман қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи бўлди Самарқанд вилоят дон маҳсулотлари бошқармасини бошқарди. Сўнг вилоят дон маҳсулотлари корхоналарида масъул вазифаларда хизмат қилди...

Соли Ражабов қаерда қайси вазифада ишламасин доимо инсонлар дардига малҳам бўлиш, уларга зарур ёрдам қўлини чўзиш, адолатга эришиш ва қонун устуворлигини таъминлашга интилди ва шундай курашда тобланди. У ҳар бир инсонга дарддошлик ҳисси билан яшади, оқибатли ва маслакдош юртдошларимиз билан Ватан равнақи учун бор кучини ва билимини аямади. Ўзликни англаш-улуғ саодат эканлигини ҳар доим ҳис этиб, одамлар ишончини оқлаганлиги нафақада бўлсада, 2000 йилдан то ҳозирга қадар «Адолат» СДПнинг Тайлоқ туман Кенгашига раҳбарлик қилмоқда. Пиру-бадавлат Соли Ражабов беш фарзанд, ўн уч неваранинг ардоғидадир. Уч марта туман, икки марта шаҳар ва вилоят Кенгашлари депутатлигига сайланган. У қатор орден ва медаль бир нечта фахрий ёрлиқлар соҳибидир...

Соли Ражабов биз билан суҳбатда бошидан кечирганларини, [illegible] эслади ва [illegible] тумандаги [illegible] даги эзгу тилакларини билдирди.

Ҳозирда туман партия Кенгашида 7 та бошланғич ташкилот бўлиб, унга 500 дан ортиқ аъзо бирлашган. Партия аъзоларининг кўпчилигини ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, иқтисодчилар, фермерлар, қишлоқ хўжалиги мутахассислари ташкил этади. Партия ҳаётининг тумандаги фаолияти ҳақида сарқотиб тўлқинланиб сўзлади:

— Тумандаги С.Айний номли ширкат хўжалиги ҳудудида жойлашган «Сочакипоён» қишлоғидаги қишлоқ врачлик пункти қурилишига яқиндан ёрдам бердик. Яқинда Япония гранти асосида тиббиёт асбоб-ускуналари олиб келинди ва жойлаштирилмоқда. Қишлоғимизнинг олтмиш нафардан ортиқ нуроний отахон ва онахонларини табаррук маскан — Хўжа Исмоил ал-Бухорий зиёратгоҳига олиб бордик ва уларнинг дуоларини олишга эришдик. Тумандаги 11, 30-ўрта мактаблар ўқувчиларига баҳоли қудрат ёрдам бераяпмиз. «Адолат» СДП туман Кенгаши номидан кўзи ожизлар жамиятига моддий ёрдам бераяпмиз...

Шу тобда суҳбатимизга яна бир отахон, туман «Нуроний» жамғармаси раиси Райим Жуманов ҳам қўшилди. «Адолат» СДП Тойлоқ туман Кенгашидан аҳоли беҳад миннатдор эканлигини изҳор этиб, қонун устуворлиги таъминлаш йўлида иш олиб бораётган барча партия аъзоларига кўпдан-кўп дил сўзларини изҳор этди.

Партия жонкуяри Соли бобо Ражабов билан кўп ва хўп суҳбат қурмоқ ниятида эдик. Аммо, унинг ҳузурига адолат — қонун устуворлигини таъминлашдек улуғ ишга бел боғлаган «Адолат» партиясига чин дилдан аъзо бўлиш истагидаги юрганлар «нома»лари билан кириб кела бошладилар. Биз уларнинг вақтларини олмай, суҳбатга кейинроқ яна қайтишни лозим топдик.

Ҳа, азим ва навқирон, ер юзининг сайқали деб аталмиш [illegible]

Олим ХАКИМОВ,
«Адолат» мухбири

Ўшанда Ботир норғул йигит бўлиб қолган, тўйларда даврага чиқиб "мана-ман!" деган полвонларни курагини ерга теккиза бошлаганди.

«Адолат» СДП депутатлари

БОТИР ПОЛВОННИНГ НАБИРАСИ

Шу орада "Фарҳод" канали қурилиши ишлари бошлаб юборилди. Мазкур канал қурилишида билагида кучи бор забардаст йигитлар 20-25 кишилик бригадаларга бўлиниб этиб, тайинлаб қўйишганди. Бригадага эса кунлик бажарилиши лозим бўлган ишлар белгилаб берилган.

— Бунча қаранглар-а, нақ Фарҳоднинг ўзгинаси, экан бу алломиш қоматли алп йигит қаерлик? — деб сўради бир раҳбар.

Ен-атрофдагилар Ботир Жумаевнинг Сурхондарёлик полвон эканлигини, канал қурилишида тиним билмай меҳнат қилаётганини фахрланиб сўзлаб беришди.

Канал қурилиши авжига чиққан кунларнинг бирида меҳнаткашлар билан катта бир йиғилиш ўтказилди. Йиғилишда кўплар гапирди. Ботир полвонга ҳам сўз берилди.

У минбар томон борар-кан оёқлари қалтираб кетганини сезди. [illegible] "Қани, минбарга марҳамат!" деб ишора қилди!

Сўнгра: — Сиз Сурхондарёлик экансиз, чоғи. Таърифингизни эшитдим. Биламан полвон зоти довюрак, мағрур бўлади. Улар учун енгилиш оғир. Бир нарсани олдиндан айтиб қўяй, сизни депутатликка номзодингизни кўрсатишган. Гапиринг, паҳлавон, — деди самимийлик билан.

Ботир полвон ҳаяжондан ўзини босиб сўз бошлади.

— Биз саводсизларга кетмон бериб қўйса бўлгани. Оллоҳ насиб қилса биз эришмаган яхшиликларга келгуси авлодларимиз эришади, албатта. Биздан иш талаб қилишса икки ҳисса қилиб дўндириб қўйишга тайёрмиз, — деди.

Гулдурос қарсаклар янгради. Ботир Жумаев кўксига илиқ қафтини босганича дўстлари даврасига ўтди...

Гап шундаки, ҳаёт оғир, одамлар нима билан тирикчилик қилишни билмасдан сарсон-саргардон кезарди. [illegible] Сурхондарёлик Ботир полвон кўпчиликнинг [illegible] шерик бўлиб яшади. Одамларга бош бўлиб, эл-юртининг ишончини қозонди.

Доно халқ бисотида "От ўрнини той босар" деган пурҳикмат нақл бежизга айтилмаган.

Бугун ҳам Ботир полвоннинг халқ дарди билан куйиб-ёниб яшаётган набираси Бахтиёр Жумаев Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясидан халқ депутатлари Сурхондарё вилоят Кенгаши депутати этиб сайланди.

Бахтиёр Шўрчи туманидаги пешқадам ишбилармонлардан ҳисобланади, 1992 йили "Нурobod" бўрдоқичилик фермер хўжалигини ташкил қилиб, фаолият юрита бошлади. Ҳозир унинг фермасида 150 бош қорамол, 500 бош қўй ва эчкилар парвариш қилинмоқда.

Унинг саъй-ҳаракатлари туфайли Шўрчи шаҳрининг "Боботоғ" маҳалласида янги сув насослари ўрнатилиб тоза ичимлик суви билан таъминланди. 3-сонли мактабни тўла ҳомийликка олиб, ёшларни баркамол бўлиб вояга етишига ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда.

— Фермамнинг ишларидан мамнунман — дейди "Адолат" социал-демократик партиясининг аъзоси, Сурхондарё вилоят Кенгаши депутати Бахтиёр Жумаев. Ниятим, қўлимдаги мавжуд барча техникаларни ишга солиб равон йўллар қуриб, менга ишонч билдирган сайловчиларим дардига малҳам бўлишдир. Қумқўрғон туманидан ўтган "Оққапчиғай" каналининг узоқ масофадаги қисми қолиб кетган эди. "Ўзбекистон", "Оққапчиғай" ширкат хўжаликлари қишлоқлари аҳолиси ер ости сувларини кўтарилиб кетганидан азият чекмоқдалар. Ана шу юмушларни бажаришни мўлжаллаб турибман, шу муаммоларни бартараф қилишга ўзимни бурчли деб ҳисоблайман.

Бахтиёр ўзининг тадбиркорлигию, ишбилармонлиги билан эл-юртнинг ишончига кириб бормоқда. У тобора қанотини кенг ёйиб бормоқда.

Турсун МАҲМАДАЛИЕВ,
"Адолат" мухбири

ИШБИЛАРМОНЛАР ВА САНОАТЧИЛАР ФОРУМИ

Тошкент шаҳар ҳокимиятида "Тошкент шаҳар ишбилармонлари ва саноатчиларининг форуми" бўлиб ўтди. Унда пойтахтимиздаги банк, молия, солиқ муассасалари ходимлари, туман ҳокимларининг ҳамда тадбиркор ва ишбилармонлар иштирок этишди.

Форумда аввало, пойтахтда саноатни ривожлантириш, иқтисод ва савдо соҳасини юксалтириш ҳамда йирик ва кичик бизнесни такомиллаштириш каби шу куннинг муҳим вазифаларига асосий эътибор қаратилди. Мазкур соҳалар ривожига тўсиқ бўлаётган айрим муаммолар ечимини топиш йўллари биргаликда кўриб чиқилди.

Сир эмаски, йиллар ўтгани сайин тараққиёт ҳам олдинга силжимоқда. Шу боисдан ҳам баъзи қарор ва қонунларга ўзгартишлар киритилишини замон талаб этмоқда. Ишбилармонлар ва саноатчиларининг форумида ушбу масалага ҳам эътибор қаратилиб, бу борада қилиниши лозим вазифалар белгилаб олинди. Тадбиркорлар ва ташкилот раҳбарлари фаолиятидаги камчиликлар очиқ тилга олиниб, қайд этилган муаммолар шаҳар ҳокимияти томонидан ўрганилиб чиқилиши таъкидланди.

Сўнгра йиғилганлар ўз йўналишларига қараб уч гуруҳга бўлинган ҳолда мулоқотни давом эттирди. Биринчи гуруҳда саноат муаммолари ҳақида фикр алмашилди, иккинчи гуруҳда кичик ва ўрта бизнесда кузатилаётган камчиликлар таҳлил этилди, учинчи гуруҳда эса савдо муносабатларидаги муаммолар муҳокама қилинди. Ҳар учала гуруҳ ўтказган муҳокамаларда ҳам пойтахтимизда фаолият олиб бораётган ишбилармонлар ва саноатчилар фаолиятида учираб турган муаммоларни қай тарзда бартараф этиш йўллари изланди. Шундан сўнг бўлиб ўтган якуний йиғилишда пойтахтимизда бозор муносабатларини ривожлантириш, кичик ва ўрта бизнесга кенг йўл очиб бериш, савдо ва маиший хизматни янада самарали йўлга қўйишни ривожлантириш ҳамда соҳа мутахассисларига яқиндан кўмак беришга биргаликда келишиб олинди.

Рустам ҲАЙДАРОВ,
"Туркистон пресс"

ВАТАН ҲИМОЯСИГА ШАЙ

Самарқанд вилоятида баҳорги чақирув мавсуми бошланиб, ҳарбий хизматга жўнатилаётган ёшларнинг бир қисми ҳарбий қисмларга кузатилди.

— Ватан ҳимояси учун шайланган йигитларни катта тантана билан кузатаяпмиз, — дейди вилоят мудофаа ишлари бош бошқармаси бошлиғи Э. Абдураҳмонов. — Ҳар гал ота-оналари фарзандалари билан хайрлашиш учун вокзалга боришарди. Энди эса мана шу йиғилув пунктининг ўзидаёқ тантана билан кузатилмоқда. Қаерга ва қайси қисмга боришини ота-оналари шу ерда билишмоқда,

Аскарликка жўнаётган йигитларнинг ота-оналари ва яқинларига ҳарбий қисмлардан келган вакиллар аскарларга яратилган шарт-шароитлар ҳақида гапириб беришди.

Тадбир сўнгида оқсоқоллар йигитларга оқ йўл тилаб, дуога қўл очишди.

Одил САРМОНОВ,
«Туркистон-пресс»

Долзарб мавзу

ХАЛҚ ТАЛАБИ — ҲАҚ ТАЛАБ

Жорий йилни Сиҳат-саломатлик йили сифатида аталиши халқимизнинг айни дилидаги иш бўлди. Ҳозир жойларда бу борада ҳукумат дастурига асосан катта ишлар амалга ошириляпти. Аҳолига замон талаби даражасида тиббий хизмат кўрсатиш чора-тадбирлари кўрилмоқда. Биз ана шу масалани яқиндан ўрганиш мақсадида Косон тумани марказий шифохонаси шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш бўлимида бўлдик. Бўлим бошлиғи Абдувоҳид Қаҳҳаровнинг айтишича касалхона 30 ўринга мўлжалланган. Ҳозир 24 бемор даволаняпти. Уларга 7 нафар шифокор, 42 нафар ҳамшира тиббий хизмат кўрсатаяпти. Бу ерда даволаниш тўлиқ бепул экан. Биргина ўтган йили дори-дармон учун давлат томонидан 34 миллион 143 минг сўм маблағ ажратилган. Бироқ, даволанаётган хасталар билан суҳбатлашганимизда вазият умуман бошқача эканлигига амин бўлдик.

— Мен Салима Хўжамбердиеваман, — дейди ўрта ёшлардаги аёл. — Тўрт кундан буён шу ерда даволанаяпман. Қорин бўшлиғимда кучли оғриқ билан келган эдим. Турмуш ўртоғим шифокорлар ёзиб берган 4 та осма укол ва мен номини билмайдиган бошқа дориларни дорихоналардан сотиб олиб, келтириб беряпти. Шифокорлар шу укол дориларни менга муолажа қиляпти. Ҳозир аҳволим яхши.

— Мени касбим ўқитувчилик, — дейди Санобар Ҳафизова. — Очиғи бу шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш бўлимида даволаш ва даволаниш ишлари бепул деб эшитган эдим. Аслида бундай эмас экан. Масалан даволанаётганимга 4 кун бўлган бўлса ҳозиргача 2 та глюкоза осма укол, витамин В6, витамин В12, диклофенак, индометацин ва бошқа дори-дармонларни турмуш ўртоғим дорихоналардан пулга сотиб олиб келтириб беряптилар. Яна шуни ҳам айтиш керак. Касалхонада тайёрланаётган овқатлар жуда сифатсиз. Истеъмол қилиб бўлмайди. Бўлимда олис қишлоқлардан келиб даволанаётган беморларга шу тарафдан қийинчилик туғилаяпти. Мана ўзингиз кўриб турибсиз, хонада икки беморга битта стол, битта стул бор. Чойшаблар ҳам жуда эски.

Шу ўринда айтиш жоизки, келажагимиз бунёдкорлари бўлмиш ёшларнинг сиҳат-саломатлиги жуда муҳим. Тумандаги болалар шифохонасида 57 нафар бемор даволаняпти. Касалхона аслида 100 беморга мўлжалланган бўлсада, санитария талабларига мутлақо жавоб бермас экан. Касалхона бош шифокори Ваҳоб Мукаррамовнинг айтишига қараганда у камчиликларни туман соғлиқни сақлаш бўлими бош врачи С.Эргашевга бир неча бор маълум қилган экан. Ҳатто ичимлик суви, табиий газ йўқлиги, айниқса обҳаётни узоқ масофадан тиламчилик билан ташиб келтирилаётганини бирма-бир айтган. Бироқ орадан бир йилга яқин вақт ўтган бўлсада, С.Эргашев раҳбар бўла туриб, бирор чорасини тополмаяпти. Ачинарлиси, бемор болалар ётадиган хоналар ҳарорати қиш мавсумида бор йўғи 15 градусдан юқорига кўтарилмайди. Канализация тармоқлари ўтмаган. Хоналардаги ўринлар кўрпа-ёстиқ, чойшаблар эскириб кетган. Шифохона шаҳар марказидан чеккада ва туғруқ бўлимларидан анча олисда жойлашган. Шу сабабли болалар касалликларини эрта аниқлаш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш қийин кечяпти. Буни айни пайтда болалар шифохонасида даволанаётган бемор гўдакларнинг яқинлари ҳам тасдиқлашди.

— Мен 8 ойлик ўғлим Фирдавс Миралиев шамоллаганлиги учун олиб ётибман, — дейди Клара Муртозаева. — Етти кун бўлди ампициллин, глюкоза, витаминлар билан муолажа қилишяпти.

— Дори-дармонни шифохона ҳисобидан бепул олаяпсизми? — қизиқиб сўраймиз ундан.

— Йўқ, — дейди Клара Муртозаева хафа оҳангда — ҳозиргача қанақа дори-дармон олган бўлсак, ҳаммасини турмуш ўртоғим бошқа дорихоналардан пулга сотиб олиб келтириб бераяптилар.

Биз беморлар арзига ечим топиш мақсадида соғлиқни сақлаш бўлими ҳисобчиси Муҳтарам Шоймардоновага учрашдик. Унинг бизга берган аниқ-тиниқ маълумотига кўра, 2004 йили барча тиббиёт муассасаларини жорий ва капитал таъмирлаш учун давлат томонидан 43 миллион 339 минг сўм маблағнинг маълум қисми болалар шифохонасини таъмирлаш учун ҳам ажратилган. Хўш, унда болалар шифохонасидаги шароит нега қониқарли эмас? Таъмирлаш ишлари нега сифатсиз бажарилган. Дарвоқе, давлат томонидан дори-дармон учун 84210,0 минг сўм, озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олиш учун эса 85760,0 минг сўм маблағ ажратилган.

Хўш, ундай бўлса, давлат томонидан касалхоналар беморлари дори-дармони, озиқ-овқати, қаттиқ ва юмшоқ жиҳози учун ажратилаётган маблағ қандай мақсад учун сарфланаяпти?

Биз шу савол билан Косон туман соғлиқни сақлаш бўлими бош шифокори С.Эргашевга мурожаат қилдик. Афсуски, у киши вақтлари йўқлигини рўкач қилиб кетиб қолдилар.

Аммо у кишининг бугунги муаммодан қочиб, эртага бундан ҳам мушкулроқ жумбоққа дуч келмаслигига ҳеч ким кафолат бера олмайдику! Бизнингча, туманда беморларга дори-дармон масаласи давлат ҳисобиданми, ҳомийлар ҳисобиданми ижобий ҳал этилиши керак. Бош шифокор С.Эргашев муаммодан қочиш ўрнига ҳомийларни топиш учун кеча-ю кундуз ишлаши зарур. Халқ талаби — ҳақ талаб.

Комил САХАТОВ,
"Адолат" мухбири.

ОИЛАГА КЎМАКЛАШУВЧИ МАРКАЗ

Шофиркон тумани хотин-қизлар қўмитаси, "Искогор", "Қалмиқон" қишлоқ фуқаролар йиғини ҳамда "Саврак" маҳалласи ташаббуси билан оилани ижтимоий ҳимоя қилиш маркази ташкил этилди.

Мазкур марказ кам таъминланган оилаларнинг қизларига тикувчилик, миллий каштачилик ва бошқа ҳунарларни ўрганиш имконини беради. Уларга С. Абдуллаева, Х.Салимова каби моҳир мураббийлар ҳунар сирларини ўргатишади.

А.ҚУДРАТОВ

Кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамияти сари

ҚОНУНЛАРДА ХАЛҚ МАНФААТЛАРИНИНГ ИФОДАЛАНИШИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Сиёсий партияларнинг давлат билан халқ оммаси ўртасидаги муносабатларида турли ижтимоий қатлам ва гуруҳларнинг сиёсий манфаатларини ва иродаларини ифодалашда муҳим аҳамият касб этади. *Сиёсий манфаатлар* деб ижтимоий субъектларнинг ўз ҳолатини сиёсий фаолиятлар воситасида барқарорлаштириш ва яхшилашнинг объектив ва субъектив имкониятларини англашга айтилади. Сиёсий манфаатлар субъектлари асосан ижтимоий бирликлар, индивидлар ва ташкилотлардан иборадир. Ижтимоий бирликлар синфий, этник, касбий, ҳудудий, демографик, меҳнат жамоаси ва оилавий характерларга эга бўлади. Ташкилотлар эса давлат, жамоат, конфессия, лобби, таъсир кўрсатиш ҳамда манфаатлар гуруҳлари ва ижтимоий ҳаракатлардан ташкил топади.

Бошқа ривожланган мамлакатларда ҳам манфаатлар гуруҳлари жамиятнинг асосий қисмини ташкил этади. АҚШда 1 миллиондан кўпроқ нодавлат нотижорат ташкилотлар фаолият юритадилар. Уларда Америка аҳолисининг 7,8 фоизи хизмат қилади. Ривожланган 22 та мамлакатда иш билан банд аҳолининг 4,9 фоизи бевосита нодавлат соҳада меҳнат қиладилар. Бу кўрсаткич Нидерландияда 12,4, Ирландияда 11,5, Бельгияда 10,5, Исроилда 9,2, Австралияда 7,2, Буюкбританияда 6,2 фойизга тенгдир.

Нодавлат нотижорат ташкилотларнинг ҳокимиятга дахлдор мақсадлари, парламент воситасида ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолари фақат партиялар билан ҳамкорликда бажарилиши ёки ҳал бўлиши мумкин. Ўз навбатида, сиёсий партияларнинг ҳам манфаатлар гуруҳларисиз, яъни жамоат ташкилотларисиз сайлов кампанияларида муваффақиятга эришиши, жамиятни англаши қийин кечади.

XX асрда демократик характерга эга бўлган сиёсий партияларнинг халқ манфаатларини шакллантириш ва уларни сиёсий қарорларда ифодалашга доир қуйидаги функциялари шаклланди:

- алоҳида олинган фуқаролар, ижтимоий табақалар ва гуруҳлар манфаатларини бирлаштириб, уларни сиёсий манфаатлар мажмуаси даражасига кўтариш, шунингдек, бу уйғунлашган манфаатларни уларнинг ҳаммаси учун бир хилда аҳамият касб этишини таъминлашдир. Партияларнинг яна бир энг муҳим мақсади, бу - ўзи таянувчи ижтимоий табақалар ваколатларини сиёсий тизимда ифода этишдир;

- жамиятдаги у ёки бу ижтимоий табақаларнинг сиёсий дастурий ёки мафкуравий мақсадларини интеграция қилиш, уларни бир тизимга келтириш, шунингдек, мазкур табақанинг сиёсий иродаси, сиёсий манфаатлари ва ғоясини ифодалаш;

- партия фуқаролар хоҳиш-иродаси ва танлови асосидаги ҳокимиятни сайловлар воситасида шакллантиришнинг муҳим ва асосий воситасидир;

- давлатни бошқаришдаги сиёсий қарорлар ва қонунларнинг халқчил ва демократик қадриятлар асосида қабул қилиниши мамлакатдаги фуқаролик жамиятининг нечоғлик ривожланиш даражасининг ўзига хос мезонидир;

- партиялар турли даражадаги сайловлар воситасида ҳокимиятни шакллантириш, бошқарувчи кадрлар тизимини легитимлаштириш шунингдек, уни фуқаролар томонидан тан олдириш ва эътироф этилишини таъминлаш омилидир;

- партиялар ўзларининг қуйи ташкилотларидаги кўп қиррали фаолиятларида ўз партия дастурлари, маҳаллий бошқарув органларини баҳолашлари, оммавий ахборот воситаларидаги фаол иштироклари воситасида жамоатчилик фикрини шакллантирувчи демократик институтдир;

- партиялар фуқароларнинг сиёсий манфаатларни илғаб, уларнинг ўзаро ўхшаш манфаатларини бирлаштириб, уларнинг ҳар бир оила ва маҳалла қудудида «сочилиб» ётган табиий сиёсий интилишларини партиявий доирага жамлаб, уларни парламентга ташувчи, ўз аъзолари ва хайрихоҳларини сиёсий жараёнларга сафарбар этувчи, шунингдек, фуқароларни бу жараёнда фаол иштирок этишга янада кенгроқ ундаш учун уларни рағбатлантириш, улар интилишларини доимийлигини таъминлаш воситасидир;

- партия демократик сайловларда сайланган ўз вакиллари, турли даражадаги депутатлари, фракциялари воситасида ўз муқобил дастурларини амалга ошириш, халқ оммасини эътирофига эришиш мақсадларида парламент ва ҳукуматга таъсир кўрсата олиш қобилиятига эга институтдир;

- партия ўз сиёсий мақсадларини "давлат иродаси" билан уйғунлаштира олувчи сиёсий кучдир;

- партия халқ билан давлат органлари ўртасидаги алоқалар ва муносабатларни доимий равишда таъминлаб турувчи бўғиндир.

Фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат шароитларида ижтимоий қатламларни қайтадан гуруҳлашиш ва қатлам бўлиб шаклланиш жараёнларида баъзан ўзгариб турадиган фуқаролар манфаатлари, эҳтиёжлари, истаклари маҳаллий партия ташкилотлари томонидан тезда илғаб олинади ва улар таҳлил этиш, умумлаштириш асосида партиянинг давлат, парламент ва бошқа вакиллик органларидаги фракцияларига етказиб турилади. Натижада, парламент ва маҳаллий вакиллик органларини қонунлар ва бошқа ҳуқуқий тузатишлар, қўшимчалар киритиш жараёни табиий равишда кечади. Бошқача айтганда, сиёсий қарорлар ва қонунлар қабул қилиш халқчиллик принципи асосида амалга оширилади.

Сиёсий партиялар ижтимоий табақаларнинг у ёки бу сиёсий манфаатларини ифода этибгина қолмасдан, балки, бу манфаатларни шакллантиришда ҳам бевосита фаол иштирок этади. Чунки, партия ўзининг ижтимоий базаси бўлган табақанинг сиёсий қарашларини шакллантирувчи маърифий тадбирлар ўтказиш билан шуғулланмаса, у ҳолда фуқаролардаги сиёсий қарашлар ва сиёсий манфаатлар ўз ҳолича барқ урмайди, жуда бўлмаганда, бу манфаатлар гуруҳий манфаатлар даражасига кўтарила олмайди. Шу билан бирга партиялар фуқаролик жамиятини давлат билан уйғунлаштириб, муросасизликларни йўқотиш ёки юмшатишни таъминлайди, қонун чиқарувчи ва ижроия ҳокимиятларининг ўзаро барқарорлигини сақлашга ўз ҳиссасини қўшади, уларнинг бир-бирларидан ўзаро мустақил бўлишларига имкониятлар яратади..

Ҳозир Ўзбекистонда сиёсий партияларнинг шаклланиш жараёнлари давом этмоқда. Уларнинг жамият институти, мустақил ташкилот сифатидаги мақомга эришиш йўлидаги ривожланишининг сустлиги сабабларидан бири сиёсий партиялар ижтимоий табақаларнинг манфаатларини ва иродаларини тўла ифодалаш даражасига кўтарила олмаганлигидир. Қолаверса, баъзи партияларнинг бошланғич ташкилотлари, қайд этилган аъзоларига эга эмаслиги ҳам уларни мустақил ташкилот сифатидаги функцияларини бажара олмаслигига сабаб бўлмоқда. Ўзининг партия аъзоларига эга бўлган партиялардаги бошланғич ташкилотлар қам кўпинча фақат расмийлик характерига эга бўлиб, аъзолардаги партияга мансублик хис-туйғулари унчалик сезилмайди.

Сиёсий партияларнинг жамиятдаги ўрнини кўтариш йўлларидан бири, ҳар бир партия ўз таянчлари бўлган ижтимоий қатламларнинг манфаат ва мақсадларини тўла ифода эта олиш қобилиятини ўстиришга боғлиқдир. Шунингдек, сиёсий партиялар ўзларининг таянч ижтимоий катламларининг жамиятдаги ўз ўрнини эгаллашлари, тўла шаклланишлари, ўзларининг ҳақиқий манфаатлар ва эҳтиёжларини ифода эта олиш даражасига кўтарилишлари учун аҳоли яшаш жойларида кўпроқ фаолият кўрсатишлари талаб этилади.

Ҳар бир сиёсий партия мустақил сиёсий институт сифатида ўз ижтимоий базаси бўлган ижтимоий табақалар манфаатлари, дунёқараши асосида ҳаракат дастурларига эга бўлиши сиёсий плюрализмни шакллантириб, турлича қарашлар рақобати ва мусобақаси асосида фуқаролик жамияти шаклланиши учун замин тайёрлайди. Шунингдек, бу каби демократик тамойиллар мамлакатда амалга оширилаётган ислоҳотларга ижобий ва баракали таъсир эта олади.

Хулоса қилиб айтганда, фуқаролик жамиятининг институтлари - нодавлат ташкилотлар ва сиёсий партиялар жамиятдаги индивидлар, ижтимоий гуруҳлар ва қатламлар манфаатларини ўзларида ифодалайди. Шунинг учун ҳам:

Парламент қонунлар лойиҳаларини ишлаб чиқишда фуқаролик жамияти институтлари билан самарали ва жонли ўзаро алоқаларни йўлга қўя олгандагина ўзининг асосий функцияларини бажара олади. Муҳими, жамият манфаатлари қонунларда ифодалангандагина бу қонунлар ишлаши мумкин.

Фуқаролик жамияти институтлари ҳам давлат органларидан мустақил, ўзи таянган ижтимоий қатлам ва гуруҳлар ифодачисига айлангандагина ўзининг ваколатларини бажара олиши мумкин. Акс ҳолда бу ташкилотлар номигагина мавжуд бўладилар.

Ғарб мамлактларининг кўпчилигида қонунларнинг халқчил ва демократик принциплар асосида бўлиши учун қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи эга субъектларнинг кўпчилиги тўғридан-тўғри фуқаролик жамияти институти билан боғлиқ органларга берилган.

Масалан, Италияда қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи парламент аъзолари, ҳукумат, вилоят кенгашлари, Иқтисодиёт ва меҳнат миллий кенгаши, шунингдек, камида 50 минг сайловчилардан иборат гуруҳларга берилган. Иқтисодиёт ва меҳнат миллий кенгаши манфаатлар гуруҳлари (касаба уюшмалари, тадбиркорлик ташкилотлари, эркин касб эгаси бўлган кишилар гуруҳи) ва экспертлар вакилларидан корпоратив асосда шаклланади. У бир вақтнинг ўзида парламент ва ҳукуматнинг иқтисодиёт ва ижтимоий масалалар бўйича консультатив органи ҳисобланади.

Франция Иқтисодиёт ва ижтимоий кенгаши ҳам тадбиркорлик ташкилотлари, касаба уюшмалари кабилардан корпоративлик асосда шаклланиб, бу кенгаш ваколатларидан бири – иқтисодий ва социал ривожланишга доир режалар ва дастурий қонунларни кўриб чиқади, кўпинча эса ана шу ҳужжатларни ишлаб чиқишга жалб этади.

Шунингдек, Россия Федерациясида ҳам «РФ Жамоатчилик палатаси» Қонуни қабул қилиниб, унга биноан, Жамоатчилик палатаси 126 аъзодан иборат бўлиб, улардан 42 таси жамоатчилик бирлашмалари вакиллари, 42 таси минтақавий ва минтақалараро жамоат бирлашмалари вакиллари кириб, унга сиёсий партиялар, Дума депутатлари ва Федерация Кенгаши аъзолари , судлар, давлат хизматчилари, муниципал органлардаги сайланувчи мансабдорлар кириши мумкин эмас. Палата 2005 йил 1 июлдан иш бошлаб, унинг ваколатларидан бири - миллий аҳамиятга эга бўлган истиқболдаги ривожланишга доир қонун лойиҳаларини, шуниндек муҳим давлат қарорларини жамоатчилик асосида экспертиза қилишдан иборат.

Мисоллардан кўриниб турибдики, жамият институтларини қонун чиқариш жараёнларига жалб қилиш қонунларни халқчил бўлишига, уларни жамиятдаги барқарорлик ва демократик принципларни қарор топишига имкониятлар ва шарт-шароитлар яратади. Муҳими, фуқароларнинг сиёсий жараёнлардаги иштироки кенгайиб боради.

Ўзбекистондатда амалга оширилаётган ислоқотларда сиёсий партиялар ва бошқа фуқаролик жамияти институтларини демократик тамойиллар асосида такомиллаштириш масаласининг нечоғлик аҳамиятли эканлиги Президент И.А.Каримовнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг IX сессиясидаги маърузасида очиқ ва ойдин кўриниб турибди:*«Биз барчамиз шуни яхши тушуниб олишимиз зарурки, жамиятимизни янада демократлаштириш ва фуқаролик институтларини шакллантириш, аввало, аҳоли сиёсий фаоллигининг ўсиши, унинг сиёсий, ижтимоий ва давлат ҳаётида нечоғли фаол иштирок этиши билан узвий боғлиқ. Бу масалани ечишда биринчи галда мамлакатимиздаги мавжуд сиёсий партия ва ҳаракатлар - буни тан олиб айтишимиз керак - ҳозирги заиф ва мўрт ҳолатдан чиқиб, ўз фаолиятини жонлантириши, тараққий топган демократик давлатлар тажрибаси асосида юртимизда ҳақиқий кўппартиявийлик, демократик парламентаризм тизими, ижобий сиёсий рақобат муҳитини қарор топтиришга ва жамиятимиз сиёсий майдонида тан олинган оппозиция пайдо бўлишига ҳисса қўшиши лозим»*.

Кўриниб турибдики, сиёсий партияларни жамиятдаги ўрнини юксалтириш «Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари» сиёсий дастурини амалга оширишнинг муҳим ва асосий йўналишларидан биридир.

Муқимжон ҚИРҒИЗБОЕВ

Сиз нима дейсиз?

МУСИҚАДА МИЛЛАТ РУҲИ МУЖАССАМ

бу ҳақиқатни ким қандай англамоқда?

[illegible]

...ди. Навбат келгач, қараса-ки, одамлар Ўзбекистон Халқ артисти Ботир Зокировнинг пластинкага ёзилган қўшиқларини тўрт-бешталаб олишаётган экан. Мусиқашунос қувониб кетганидан ўша пластинкалар уйида бор бўлса ҳам, яна сотиб олади. Бундан кўринадики, ўшандаёқ бизнинг миллий мусиқа ва қўшиқларимиз са... [illegible]

...га ҳам хос. Бу, албатта, яхши эмас. Аслида қўшиқ, мухлисларни тарбиялашга, мусиқий маданиятини юксалтиришга хизмат қилиши лозим.

—Сизнингча, бу камчиликларни қай йўл билан бартараф этиш мумкин?

-Энг аввало, ҳар бир саҳнада ва бошқа жойларда ҳам жонли ижрони кучайтириш зарур. Агар биз фонограммани йўқ қила олсак, амин... [illegible] ...эстрада жанрида бўлса, мусиқанинг оранжировкасига эътибор қаратилади. Ва ниҳоят хонанданинг ижро маҳоратига баҳо берилади. Бадиий кенгашга ушбу йўналишлар бўйича тажрибали муттахасислар - таниқли шоирлар, бастакорлар ва қўшиқчилар киритилган. Бордию хонанданинг қўшиқлари юқоридаги талабларга жавоб бера олса, уларга "Мусиқий дирекция" аъзолари оқ йўл тилашади ва қўшиқлари ҳар қандай телеканалда намойиш этилиши мумкин. Фикрим қуруқ бўлмасин учун бир мисол келтирай. Яқинда Мусиқий дирекция қошидаги Бадиий кенгашга тақдим этилган олти юзта қўшиқдан бор йўғи бир юз элликтаси ТВда намойиш этишга лойиқ деб топилди.

Шунингдек, дирекциямизда ёш хонандаларнинг истеъдоди ва ижро маҳоратидан келиб чиққан ҳолда ўз услубини топишга ёрдам беришга ҳаракат қиляпмиз. Бундан ташқари, иқтисодий имконияти бўлмаган истеъдодли хонандаларга овоз ёзиш студияларидан фойдаланишда ҳомийлик қиляпмиз. Шоирларимиз шеър ёзиб беришяпти, бастакорларимиз мусиқа басталашяпти. Таниқли хонандалар эса ёш ижодкорларга қўшиқ ижро этишда ўзларининг керакли маслахатларини беришмоқда. Шундан кейингина "Ўзбекнаво" уларга имтиёзли лицензия бермоқда ва биз улар қўшиқларининг эфирда кетишини таъминлаяпмиз.

Афсуски, Бадиий кенгашдан ўта олмаган қўшиқларни нодавлат теле ва радиоканаллар намойиш этишмоқда. Бунга, бир томондан, қўшиқларнинг турли студияларда ёзилаётгани, иккинчи томондан, то шу пайтгача нодавлат телевидение ва радиоларда Бадиий кенгаш тузилмаганлиги сабаб бўлмоқда.

Ойбарчин Бакирова, актириса, Ўзбекистон халқ артисти:

-Агар хориж санъати бизнингурф-одатларимиз, маданиятимизга тўғри келса, улардан ўрганишнинг зарари йўқ. Лекин ижодий ўрганиш ва нусха кўчириш бошқа-бошқа масала. Шунинг учун ҳам мен чет эл қўшиқлари мусиқасини кўчириб, унга ўзбекча сўзларни қўйиб ижро этаётган хонандаларни истеъдодсиз ва санъатдан йироқ кишилар деб ҳисоблайман. Энг ачинарлиси, улар нафақат мухлисларни, балки ўзларини ҳам алдаб келишмоқда.

Омонулла Файзиев, журналист:

—Менимча, айрим ёш хонандаларимиз машҳур бўлишнинг осон йўлини танлаб олишган. Чунки уларнинг аксарияти арабча, ҳиндча, эронча, туркча қўшиқларни ўзлаштириб ном қозонмоқда. Мисол учун, ҳозирда ёшлар орасида танилиб улгурган Ёдгор Мирзажонов ўзининг «Гўзалим» қўшиғини Амир Диабнинг «Wala la Balo» номли қўшиғидан олган. Қўшиқ сўзлари арабчадан олинганми ёки йўқми буни билмаймиз. Лекин мусиқа ва қўшиқни айтиш услуби Амир Диабникидан сира фарқ қилмайди.

Миллий мусиқамиз асосида ҳам жозибали қўшиқлар яратиш мумкинлигини исботлаб ўтиришнинг ўзи ортиқча. Фақат бунинг учун тер тўкиб ижод қилиш лозим.

Муҳтарам газетхонлар! Юқорида сиз соҳа мутахассислари ва мухлислар билдирган фикрлар билан танишдингиз. Бу билан биз Анвар Санаев ёки шу тоифадаги бошқа хонандалар ижодини буткул қораламоқчи эмасмиз, фақат миллий санъатимизга путур етказиши мумкин бўлган оҳангларга ва уларнинг ижодкорларга бефарқ қарай олмаслигимизни таъкидлаб ўтмоқчимиз. Анвар Санаев ижоди ҳақида кўпроқ фикр юритганимизнинг боиси эса ушбу қўшиқчи бошқаларга қараганда кўпроқ мухлисга эга ва шубҳасиз талантли хонанда.

Лекин мухлислар эътиборини қозониш учун уларнинг истак ва хоҳишларига тобе бўлиб қолиш - ҳақиқий санъат йўли эмас. Бундай йўл айрим ёшларни асрлар оша сайқалланиб келаётган миллий мусиқа санъатидан бебаҳра қолдиради, уларнинг мусиқий савиясига салбий таъсир кўрсатади.

Мамлакатимизда "Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисида" қонун қабул қилинган. Унда юқорида тилга олинган жиҳатлар қанчалик қонунга зид эканлигини биз таъкидламасак-да ўзингиз яхши биласиз. Шундай экан, халқ олдига чиқиб истеъдодини номоён этаётган хонандалар андишани қўрқоқ ҳисоблаб, қинғир йўллардан фойдаланаверса, ўйлаймизки, бу уларни халқ эътиборидан қолдирибгина қолмай, қонунга биноан тегишлича чора кўрилишини ҳам тақозо этади. Бу ҳақиқатни ёш хонандаларимиз қанчалик тезроқ англаб етишса, уларнинг ўзлари учун ҳам шунчалик фойдали бўларди, дея умид қиламиз.

Шавкат АЛЛАНАЗАРОВ,
Рустам ҲАЙДАРОВ,
"Туркистон-пресс"

Мозийга бир назар

ВАҚФГА БЕРИЛГАН ЗАРБА

Ўз тарихини яхши билмаган инсон келажагини ҳам олдиндан кўра билмайди. Шу боис биз, ёшлар учун халқимиз бошидан кечирган, кечиришга мажбур бўлган мустамлакачилик сиёсатининг барча иллатлари билан яқиндан таниш бўлиш фойдадан ҳоли эмас, албатта.

Яқинда тарихий мавзудаги китоблардан бирини варақлаб ўтириб, қуйидаги жумлага кўзим тушиб қолди: «Россия империясининг ислом динига берган энг катта зарбаларидан бири вақф ислоҳотларининг ўтказилиши бўлди». «Вақф», аслида, ҳозирги ёшлар учун анча тушунарсиз сўз бўлганлиги боис «Ўзбек тилининг изоҳли луғати»га кўз югуртиришимга тўғри келди. Вақф бу мулкдорлар томонидан диний муассаса ихтиёрига даромадидан фойдаланиб туриш, аммо ўзини сотмаслик шарти билан ўтказиб қўйилган ёки васият қилиб қолдирилган мулк (ер-сув, бино ва шу кабилар) экан. Демак халқимизнинг азалий анъаналаридан бир кўриниши, яъни динимизни моддий жиҳатдан қўллаб туришнинг асосларидан бири эканлиги ўз-ўзидан тушунарли, албатта.

Шундан сўнг менда мустамлакачилар ўзларининг истибдодга асосланган сиёсатини амалга ошириш учун вақф ислоҳотларидан қай йўсинда фойдаланганликларини чуқурроқ ўрганиш истаги пайдо бўлиб қолди ва тарихий манбаъларга мурожаат қилдим.

Маълум бўлдики, вақфлар ўз вақтида қозихона, масжид ва мадрасалар фаолиятининг иқтисодий асосини ташкил этган бўлиб, уларнинг моддий таъминоти ана шу вақф мулкларидан келадиган даромадларга таянган экан. Туркистон босқини амалга оширилгач, 1886 йили тасдиқланган «Туркистон ўлкасини бошқариш тўғрисида»ги Низомнинг 226-моддасида шундай ёзувга дуч келамиз: «Янги вақф ташкил этилишига генерал-губернатор рухсати билан унинг алоҳида ҳурмат-эътиборига сазовор бўлинган тақдирдагина йўл қўйилади». Бу жуда қизиқ эди. Биринчидан, бутун Туркистон ўлкасининг мутлоқ ҳокими бўлмиш генерал-губернатор ҳузурига кириш, тўғрироғи кира олиш, иккинчидан, унинг «алоҳида ҳурмат-эътиборига сазовор бўлиш» унчалик осон иш эмаслигини ёш бола ҳам тушунади. Бу ҳол ўлкадаги диний идоралар, ўқув юртлари ва дин уламоларининг иқтисодий жиҳатдан жуда ночор аҳволга тушиб қолишлари билан бирга уларнинг чор ҳукуматига бутунлай қарам бўлиб қолишлари учун ҳам замин яратди. Мактаб ва мадрасаларда диний таълим бериш ҳам, дунёвий билимларни ўқитиш ҳам бирданига сусайиб кетди.

Мустамлакачиларнинг ноғорасига ўйнайдиган, улар нима десалар қуллуқ қилиб тураверадиган лаганбардорлар ҳамма жойда ҳам учраб туради. Чор ҳукуматининг ўзимиздан чиққан югурдаклари ўз хўжайинларига яхши кўриниш учун вақф мулкларидан олинадиган даромадларни давлат хазинасига ўтказиш мақсадида ҳар хил йўлларни изладилар, турли-туман «қонун-қоидалар»ни ўйлаб топдилар. Вақф ерларидан олинадиган даромадларни диний муассасалардан тортиб олиш мақсадида вақф ерларидан давлат ер солиғи ундириш тартиби жорий қилинди.

Аслида вақфномалар шариат қонун-қоидалари асосида тузилган бўлиб, қабул қилинган қоидага кўра қозилар томонидан расмийлаштирилар ва уларнинг муҳри билан тасдиқланарди. Ана шундай вақфномалар қонуний ҳисобланарди. Лекин янги амалдорлар ва уларнинг югурдаклари кўрсатмаларига асосан, вақфномаларда фақатгина хон ёки амирлар муҳри борларгагина ер солиғининг маълум бир қисми шу диний ташкилотнинг энг зарур эҳтиёжлари учун қолдириладиган, қолганлари эса бутунлай тортиб олинадиган бўлди.

Чор ҳукуматининг мазкур ғирром сиёсати ўта мунофиқона бўлиши билан бирга, узоқни кўзлаб режалаштирилган разил сиёсат ҳам эди. Бу — халқимиз иймонининг асоси бўлмиш Ислом динининг илдизига болта уриш билан тенг эди, десак асло хато қилмаган бўламиз. Яна қандай илдизига денг! Уни ушлаб турувчи моддий, яъни иқтисодий негизига! Бу — чор ҳукуматининг Туркистонни бутунлай қарам, мустамлака ўлкага айлантириб, унинг беҳисоб бойликларини талашни кўзлаган умумий сиёсатнинг бир бўлаги эди, дейиш учун тўла ҳаққимиз бор.

Биз вақфларни ташкил қилиш учун энди қандай мураккаб чиғириқлардан ўтиш керак бўлиб қолганлиги ҳақида юқорида айтиб ўтдик. Лекин масжид ва мадрасалар қуриш, азиз-авлиёларнинг қабрларини зиёрат қилиш ҳам фақат Туркистон «генерал-губернаторининг рухсати билангина амалга ошириладиган бўлди. Ногоҳ генерал-губернаторнинг бундан бошқа қиладиган иши йўқмиди?» дея ўйланиб қоласан, киши...

Масжид имомлари ва вақфларнинг мутаваллилари фақат рус маъмурияти розилиги билан тайинланиши, вилоят ҳарбий губернаторлари ўзлари хавфли деб топган мадраса ва бошқа диний ташкилотларни бир зумда ёпиш ҳуқуқига эга бўлганликлари ҳақида эса айтмасак ҳам бўлади.

Ҳа, чор ҳукумати вақфларга ҳам, мадрасаларга ҳам душман назари билан қарарди. Мадрасаларни чор ҳукуматига қарши иш юритадиган мутахассислар тайёрловчи марказ деб ҳисоблардилар. Вақфларни тортиб олиш Ислом динининг илдизига чанг солиш билан тенг эканлигини мустамлакачилар жуда яхши билишарди. Шунинг учун ҳам улар юқорида сўзлаб берганимиз каби мунофиқона йўлни танладилар.

Шукрлар бўлсинким, истиқлолимиз туфайли динимиз ўз кишанларидан халос бўлди. Ҳурфикрлилик, виждон ва имон эркинлиги қарор топди. Миллий анъаналаримиз тикланаётган бугунги кунларда ушбу дориломон замонга, эркинликка, ҳурликка етиб келиш осон кечмаганлигини билиб қўймоқлик ёш авлодимиз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Зиёда МИРРАҲИМОВА,
Тошкент Давлат Шарқшунослик институти магистранти

МЕРГАНЛАР БАҲСИ

"Ватанпарвар" ташкилоти Сурхондарё вилояти кенгаши ҳамда вилоят ички ишлар бошқармаси ўтказган ўқ отиш спорти бўйича вилоят биринчилиги мусобақаларида бўлиб ўтди.

Мусобақа байналминалчи жангчи, термизлик Николай Цуранов хотира-совринига бағишланди. Мерганлар баҳсида вилоят шаҳар ва туманлар мактабларининг ўқувчи ёшлари ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари қатнашди.

Пневматик милтиқдан ва тўппончадан ўқ отиш бўйича Термиз автомобиль мактабидан Малика Хотамова, Темур Йўлдошев, Рустам Сарваров, Қумқўрғон туман ички ишлар бўлими ходими Раибулло Саидов биринчи ўринни эгаллашди. Умумжамоа ҳисобида эса Термиз автомобиль мактаби ғолиб деб топилди.

Спорт оламида

МОУРИНЬОНИНГ ДАРОМАДИ ҚАНЧА?

Англиянинг «Челси» (Лондон) футбол клуби бош мураббийи Жозе Моуриньонинг бир йиллик даромади 10 миллион фунт стерлингга етиши мумкин экан.

Хабарингиз бор, португалиялик мутахассис яқин кунларда лондонликлар билан янги шартнома имзолаш арафасида турибди. Навбатдаги келишувдан сўнг, у бир йилда 6 миллион фунт стерлинг маош олади. Mirrorнинг тарқатган маълумотларига қараганда, клуб раҳбарлари Моуриньога яна турли миқдордаги мукофотлар ҳам таклиф қилишмоқда. Жумладан, мабодо «Челси» премьер-лигада ғалаба қозонса, португалиялик мутахассис 1,2 миллион, агар лондонликлар Европа чемпионлар лигасида бош совринни эгалласа, Жозе Моуриньо яна 2 миллион фунт стерлинг билан рағбатлантирилади.

САБАБЛАРИ АНИҚЛАНДИ

Футбол бўйича 2006 йили Германияда бўладиган жаҳон чемпионати Осиё минтақаси саралаш босқичининг шу йил 25 март куни Теҳронда уюштирилган Эрон — Япония терма жамоалари учрашувидан (2:1) сўнг «Озодий» стадионида нохуш воқеалар содир бўлганлигидан хабарингиз бор. Ўйин ниҳоясига етгач, юз берган оммавий тўполон чоғида етти нафар мухлис ҳаётдан кўз юмган ҳамда қирқдан зиёд киши турли даражада тан жароҳати олган эди.

Куни кеча Эрон ҳукумати 100 минг томошабин кирган мазкур ўйиндан сўнг, бу кўнгилсизлик қандай вужудга келганлигига изоҳ берди. Текширувлар натижаси шуни кўрсатдики, учрашув тугагач, кўп минг сонли мухлислар ўтирган трибуна эшиклари зарур вақтда берк бўлган. Натижада стадиондан чиқишга йўл топа олмай қолган мухлислар тўполонига сабаб бўлган. Ҳукумат бунинг учун «Озодий» стадиони хавфсизлик хизмати ходимлари бош сабабчи эканлигини таъкидлаб ўтган.

ФИГУ «ИНТЕР»ГА ЎТАДИМИ?

Испаниянинг «Реал» (Мадрид) футбол клуби ярим ҳимоячиси, португалиялик Луиш Фигу Италиянинг «Интер» (Милан) жамоасига қўшилиш арафасида турибди. Британия матбуотининг билдиришича, португалиялик юлдузнинг агенти «Интер» раҳбарлари билан учрашган.

Кейинги пайтда заҳирада қолаётган, мадридликлар ва «Барселона» учрашувини ҳам мухлислар қаторида томоша қилган Фигуни миланликлар раҳбари Массимо Моратти жуда ҳурмат қилади. Моратти агар Луиш италияликлар таркибига қўшилса, «Интер» бош мураббийи Роберто Манчинининг ишончини қозонишига шубҳа қилмаётганлигини айтган. Айрим манбаларнинг таъкидлашларича, Фигу ҳам «Интер» билан икки йиллик шартнома имзолашга тайёр эканлигини яширмаяпти.

ЛЮСЬЕН ЛОРАН ВАФОТ ЭТДИ

Жаҳон футболи тарихида унутилмас из қолдирган Франция терма жамоасининг собиқ ҳужумчиси Люсьен Лоран душанба куни 97 ёшида оламдан кўз юмди.

1930 йилда Уругвайда ўтказилган биринчи жаҳон чемпионати финал босқичида франциялик бу футболчи мусобақанинг илк тўпига муаллифлик қилганди. Люсьен Лоран ўзининг тарихий тўпини 1930 йилнинг 13 июль куни Франция — Мексика терма жамоалари учрашувининг 19-дақиқасида рақиблари дарвозасига йўллаган эди.

Лоран мамлакат терма жамоаси таркибида 10 маротаба майдонга тушиб, 2 та тўп киритган. У Франция ички чемпионатида 1921 — 1946 йилларда тўп сурганди.

Гавҳар РАҲМАТУЛЛАЕВА тайёрлади.

Хотира — қалбдаги ҳайкалдир

АЛП ЖАМОЛНИ ЭСЛАБ

Бир замон ҳолвани ерди ҳокимлар,
Бир замон етимлар калтакни ерди.
Бир замон она юрт зукко зотларни
Зор йиғлаб қаро ер бағрига берди.

Келажакдан қайтар ўткир тиғ янглиғ
Ўтмишга отилган ҳар битта кесак.
Хотира муқаддас, хотира улуғ,
Мен ҳам Алп Жамолни ўйлайман бешак.

Юракни қақшатар, дилни ғашлайди,
Ноҳақ азоб тортган кўнгил ғурбати.
Унинг шажарасин авайлар ҳануз
Киндик қони тўкилган она Турбати.

Алп Жамол деганда шукрона айтар
Шодмон қисматимга юрагим саси.
Маҳзун юрагидан яралар эди
Ойнаи жаҳонда «Экран Хандаси».

Дўстларнинг қалбини обод айлади,
Ёруғ юрагидан таралгай зиё.
Бу ён Эргаш Раҳим, бу ён Эргаш Карим,
Бу ён Ҳусан Шариф, бу ён Саъдулла Сиё.

Шуҳрат баъзан бизни юксакка чорлар,
Баъзан ботқоғида айлаб кетар ғарқ.
Асил инсонларин қадрига етар
Биз баъзан қадрига етмолмаган Халқ.

Алп Жамол деганда кўзим ўнгида,
Намоён бўлади камтар қалб сози.
Давр синовидан ёруғ юз бўлиб,
Кўнглимни ёритар унинг сиймоси.

Фақат имон тилар одамга одам,
Фақат меҳр олар одам одамдан.
Алп Жамол сингари беназир инсон
Қадр тополмайин ўтди оламдан.

Ўзига ижод-ла ҳайкал қўйганлар
Умр кечираркан узундан-узоқ.
Қанча фурсат ўтди, қайнар то ҳануз
Алп Жамол аталган шаффоф бир булоқ.

Тўрт ўғил, бир қизнинг ёниқ меҳридан
Ушалди юракни тилган армонлар.
Юрак саҳросидан ўтар бехабар
Алп Жамол аталган не-не карвонлар.

Ўшал меҳр боис қарор топди ҳақ,
Ўшал меҳр боис синмади пок рўз.
Ўшал меҳр боис бўй чўзди тилак
Дилга малҳам бўлди кечиккан шукуҳ.

Ўшал меҳр боис оқ келажаги,
Ташлади тағин бир камтарин қадам.
Ортига қарамай оққан сувлардан,
Қақраган лабларга сингмоқдадир нам.

Тилаклар дилларга бахш этди фараҳ,
Қароғлар қувончнинг ёшига тўлди.
Зеро, Манфаатхон — дилдаги фарзанд
Падар орзусининг қаноти бўлди.

Зеро, Муҳиддиндек асил бир фарзанд
Отанинг руҳини шод айлар мудом.
Ўша меҳр боис янграйди мудом
Алп Жамол аталган унутилмас ном!..

Турсунтош ЖАББОРОВА

Тарих ва тақдир

ЗУЛҚАРНАЙННИНГ УМР ЙЎЛДОШИ

Бу кўҳна оламда нималар бўлмаган, дейсиз. Тарихий ҳисобга кўра 2334-2335 йиллар илгари қадимий Рум (илгари греклар эгаллаган ... [illegible]

[illegible]

(Давоми 4-бетда)

МЕҲНАТ ФАХРИЙСИНИНГ "КЕЛАЖАККА МАКТУБ"И

Меҳнат фахрийси, Избоскан туманидаги пахтачилик хўжалигига қирқ йил раҳбарлик қилган машҳур пахтакор Абдусамад Тиллабоевнинг «Келажакка мактуб» деб номланган китоби босмадан чиқди.

Китобни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Олимжон Холдор нашрга тайёрлади. Китобдан тажрибали пахтакорнинг ҳаётий қарашлар ва фикрлари, деҳқончиликдаги тажрибалари, ердан фойдаланиш ва ёшлар тарбияси ҳақидаги ўйлари ўрин олган. Китоб сўз бошисида Ўзбекистоннинг кўзга кўринган илм ва маданият арбоблари Абдусамат Тиллабоевнинг инсоний фазилатлари ҳақида сўз юритиб, меҳнат фахрийсининг тажрибаларини келажак авлодга етказиш муҳимлигини таъкидлашган.

К. НИЗОМОВ

КЎНГИЛЛИЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Бухорода «Кўнгиллилар ҳамкорлиги» халқаро ёшлар лойиҳаси иш бошлади.

—Мазкур лойиҳани Буюк Британиянинг ҳамкор давлатлар жамоатчилик ташкилоти кенгаши қўллаб-қувватламоқда, — деди Қизил ярим ой жамияти Кенгашининг Бухоро бўлими раҳбари Ғулом Ортиқов.— Дастурга кўра, тўққиз нафар ўзбекистонлик ва тўққиз нафар британиялик кўнгилли махсус интернат-мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларида фаолият олиб боради. Ёзда эса мазкур кўнгиллилар уч ой Буюк Британияда бўлади.

А. Қудратов, «Туркистон-пресс»

Ўзбекистон Президенти соврини учун

ТЕРМИЗ ПОЛВОНЛАРНИ ЧОРЛАМОҚДА

Шу йил 22-24 апрель кунлари Термиз шаҳрида кураш бўйича Ўзбекистон Президенти соврини учун Ал-Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишланган анъанавий халқаро турнир бўлиб ўтади.

Еттинчи маротаба уюштирилаётган ушбу нуфузли мусобақа аввалгиларидан фарқли ўлароқ, бу гал фақат мутлақ вазн тоифасида ўтказилади. Айни пайтда юртимиз полвонлари ва мутахассислар катта кураш байрамига қизғин ҳозирлик кўришмоқда. Кураш Халқаро ассоциациясидан олинган маълумотларга қараганда, бу йилги халқаро турнирга дунёнинг йигирмадан ортиқ давлатидан энг кучли курашчилар ташриф буюришади. Улар орасида кураш ишқибозларига яхши таниш бўлган грецияли Илья Ильядис (81 кг.), бразилиялик Карлос Хонорато (100 кг.), туркиялик Бэйкир Эрхон (+100 кг.), эронлик Майсан Али Бейки (135 кг.), жанубий кореялик Бенг Жин Кант (150 кг.) сингари донгдор полвонлар бор. Мусобақада мамлакатимизнинг ҳар бир вилоятидан бир нафардан курашчи ғолиблик учун гиламга тушади. Турнир жуъанда ғолиба 17000 АҚШ доллари топширилади. Шунингдек, иккинчи ўрин соҳиби 1500 ва учинчи ўринни эгаллаган полвонлар 750 АҚШ доллари билан тақдирланишади.

Эслатиб ўтамиз, 2003 йилда «Алпомиш» стадионида уюштирилган VI халқаро турнирнинг мутлақ вазн тоифасидаги курашчилар беллашувининг финалида ҳамюртимиз Абдулла Тангриев ҳамда туркиялик номдор полвон Селим Татар ўғли гиламга чиққанди. Барчани ҳаяжонга солган мазкур ҳал қилувчи учрашувда Абдулла полвон очколар ҳисобида зафар қучиб, бош совриннинг қўлга киритган эди.

Яна бир янгилик. Юртимиз курашсеварлари Термизда айнан шу турнир курашнинг икки йўналиши бўйича фахрийлар ўртасида ўтказилган I жаҳон чемпионати гувоҳи бўлишади. Унда иштирокчилар кураш бўйича 36-45 ёш (70,80,90 ва 91 кг.), 46-55 ёш (70,75,80,85 кг.), 56-60 (65,75,85,+95 кг.), 61-65 ёш (60,65,70,75,85 кг.), 66 ва ундан катта ёш тоифаларида гиламга чиқишади, белбоғли кураш баҳсларида эса 36-45 ёш (65,75,85 кг.) ва 46-55 ёш оралиқларида беллашадилар.

Шунингдек, мусобақалар доирасида Кураш Халқаро ассоциацияси ижроқўмининг навбатдаги йиғилиши ҳам ўтказилади.

Мустақиллигимиз шарофати билан юртимизда кенг кўламда бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Халқимизнинг қадимий анъаналари, байрамлари, урф-одатлари қайта тикланиб нишонланмоқда, шуни айтиш жоизки, ёнғин хавфсизлиги хизмати ходимларининг касб байрамини нишонлаш ҳам аънанага айланиб бормоқда.

17 апрель — Ёнғин хавфсизлиги хизмати ходимлари куни

ЎТ БАЛОСИДАН АСРАСИН

Вилоятимизда ёнғин хавфсизлиги хизмати 1925 йилда ташкил топган. Ўшанда Бухоро шаҳрида 1 та ёнғин хавфсизлиги қисми фаолият кўрсатиб, 2 та сув сиғими мавжуд от аравадан иборат эди. Йиллар ўтиши билан аҳолининг кўпайиши, иқтисодий ривожланиш, завод ва фабрикаларнинг қурилиши сабабли ёнғин хавфсизлиги хизмати ҳам ҳар тамонлама тараққий этиб борди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 25 июлдаги «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Ёнғин хавфсизлиги тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги Қарори қабул қилинди. Унда асосий вазифалардан бири қилиб, фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, ёш кадрларга эътиборни ошириш ва ёнғинларни олдини олишда жамоатчилик билан ҳамкорликни йўлга қўйиш белгиланган. Ҳозирги вақтда ёнғин хавфсизлиги хизмати вилоятимизнинг барча шаҳар-туманларида ташкил этилган ва зурур миқдорда ёнғин ўчириш техникалари ҳамда асбоб-анжомлар билан таъминланган. Бироқ, айрим шахсларнинг оддий ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилмасликлари ва айрим корхона, ташкилотлар раҳбарларининг лоқайдлиги натижасида ёнғинлар содир бўлмоқда.

Гап шундаки, олов назорат остида бўлса инсонга нафи тегади, назоратсиз қолса уни жиловлаб олиш мушкул. Халқимизнинг «Сув балосидан, ўт балосидан ўзи асрасин» деган нақли бежиз айтилмаган. Афсуски, айрим юртдошларимиз бу нақлни унутиб қўймоқдалар. Жорий йилнинг январь, февраль ойлари давомида вилоятимизда 135 та ёнғин содир бўлиб, 3047716 сўм моддий зарар етказилган.

Мустақиллик йилларида бошқармамиз жамоасига малакали кадрларни жалб қилиш, ходимларнинг касб малакасини ошириш борасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Соҳа ўз бурчини чуқур ҳис этадиган фидойи ёшлар ҳисобига кучайтирилди. Ҳозирги энергетика, енгил саноат, газ ва нефт корхоналаридаги ривожланган технологияларни ёнғин хавфсизлигини таъминлаш ва профилактика ишларини олиб бориш замонавий билимни талаб қилади. Тошкент Ёнғин хавфсизлиги Олий техник мактабида чуқур касбий малака олган кўплаб ёшлар бошқармамиз шахсий таркибида меҳнат қилиб келмоқда.

Тизимимиз юқорида таъкидлангандек, замонавий ёнғин ўчириш техникалари билан таъминланди. Кўп қаватли биноларда содир бўлган ёнғинларни ўчириш, одамларни қутқариб олиш учун ҳам зарур техник воситалар мавжуд. Германияда ишлаб чиқарилган 51 метрга кўтарилиш имконига эга автонарвони, металл тўсиқларни гидравлика ёрдамида кесиш ва кўтариш қурилмаларидан ходимларимиз самарали фойдаланмоқда.

Ходимларимиз ёнғинларда инсонлар моддий, жисмоний ва маънавий зарар олмасликлари учун бор куч ғайратларини аямаяптилар, бу албатта, касбга нисбатан муҳаббат ва фидойиликни талаб қилади.

Нафақада бўлсаларда ўзларининг ўгитлари ҳамда фойдали маслаҳатлари билан соҳамизнинг ривожланишига ҳисса қўшиб келаётган Самад Саидов, Баҳодир Нуриллоев, Рауф Асадов ва Тошпўлат Казаков сингари устозларимизнинг тажрибалари ишда қўл келмоқда. Шу ўринда кечани-кеча, кундузни-кундуз демай, ўз хизмат бурчларини сидқидилдан адо этиб келаётган вилоят Ёнғин хавфсизлиги бошқармаси ходимлари катта лейтенант С.Хусенов, майор Х.Нуриллоев, капитан Ф.Амонов ва капитан И.Пўлатовлар ўз вазифаларини ҳар қандай вазиятда ҳам адо этишга доимо шай туришибди.

17 апрель касб байрами муносабати билан барча фахрийларимиз ҳамда ходимларимизни қутлаб, уларга сиҳат-саломатлик, ишларида омад ҳамда оилаларига тинчлик тилаб қоламан.

Ҳаёт ШАРИПОВ,
Бухоро вилоят ИИБ Ёнғин хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи полковник

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

Қўполлик ва аччиқ сўзлилик.

Ёмон сўзлаб ҳар кимни камситган, ўтганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини олиб, безорилик қилган одамни ҳеч ким севмайди. Йўлда кетаётган одамга қўпол сўзлар айтиб, уни камситиш, масхара қилиш энг ярамас одатлардан биридир. Бировнинг устидан масхара қилиб кулиш, ҳар кимга аччиқ сўзлар айтиб, у билан қўпол муомала қилиш гўзал ахлоқли, тарбияли одамнинг иши эмасдир.

Севимли болаларим, сира ҳам қўпол сўзли аччиқ тилли бўлманг, тилингизни қўпол, аччиқ сўзлашдан тийинг. Очиқ юзли, ширин сўзли бўлинг. Тилингизни доимо яхши сўзлашга кўниктиринг. ҳеч кимнинг кўнглини ёмон сўзлар айтиб, бузманг. Боболаримиз: «Яхши сўз — жон озиғи, ёмон сўз — бош қозиғи» деб бекорга айтмаганлар. Очиқ юзли, ширин сўзли бўлсангиз, ҳар ким сизларни севади. «Бу болалар қандай яхши, одобли, тарбияли болалар, буларни шундай гўзал тарбия қилган ота-она ва муаллимларига раҳмат» деб, ҳамма сизларни олқишлайди. Шундай эмасми, азизларим?

Жаҳолат

У инсоннинг билиши керак бўлган нарсаларни билмаслигидир. Жаҳолат дунёда энг ярамас нарса бўлиб, инсонни ҳар хил оғирликларга туширади, ҳар ким қошида эътиборсиз этади. Жаҳолат илмнинг душмани бўлгани каби, жоҳил инсонлар ҳам билмаган нарсаларининг душманларидирлар. Илм инсонларга иззат, обрў, бахт-саодат бағишласа, жаҳолат унга обрўсизлик, хор-зорлик келтиради. Шунинг учун илм, ҳунар ўрганишга ғайрат қилиб, олим ва ҳунар эгаси бўлиб етишинг. Жаҳолат, нодонлик одамни уятли ҳолда қолдиради, илм ҳунар эса эътиборли, иззат ҳурматли этади, буни асло унутманг.

Ғийбат

Бу бир одам ҳақида ҳар кимга беҳуда, ёмон сўзлар сўзлаб юриш ғийбат деб аталади. Ғийбат ёмон хулқлардан саналади. Ғийбат қилган одам ғийбатчининг сўзларини албатта эшитмасдан қолмайди. У ҳам ғийбатчи ҳақида ғазабланиб, ярамас сўзлар сўзлашга мажбур бўлади. Шу билан ҳар иккиси бир-бирига душман бўлиб қолади.

Ғийбат деб аталган хулқ икки дўстни, икки қўшнини бир-биридан ажратиб юборади. Ўртоқларингиз, қўшниларингиз билан яхши яшашни истасангиз, бу ярамас қилиқдан қочинг, ғийбатчи, иғвогарларнинг сўзларига сира ҳам қулоқ солманг!

Олимлардан Ризоуддин ибн Фахруддин айтади:

— Ялқовлик, нафс орзусида юриш одам ўғлига касаллик келтиради, табиатни бузади, муҳтожликка олиб боради. Шунинг учун ялқовланиб, ишсиз ўтиришдан сақланиш лозимдир.

Ишнинг сонига эмас, сифатига қараб баҳо берилади. Ишлаб чиқарган нарсаларингиз, молларингиз сифатли бўлиб халққа мақбул ва марғуб бўлсин. Шу билан халқ қошида обрў, иззат ва ҳурматга эга бўласиз, эътиборингиз кўтарилади.

Вақтини бекордан-бекорга ўтказмаган одам пулини ҳам кераксиз сарф этмайди, шунга кўра пул ва молингизни бўлмағур ерларга сарф этманг, тадбирли бўлинг, исрофдан сақланинг, тежамли бўлинг, иқтисодга риоя қилинг.

Болаларингизни ёшлик чоғларида бошлаб гўзал тарбия этишни унутманг, уларнинг кўнгилларига гўзал хулқ уруғларини сочинг, одамгарчилик, эзгулик нима эканини уларга билдиринг. Бу дунёда одам фақат иш ва меҳнат соясидагина қадр-қимматга эга бўлиши, ҳар ким ўз ишини ўзи бажариши кераклигини, ялқовланиб бошқаларга юк бўлиш тўғри эмаслигини фарзандларингизга яхшилаб уқдиринг.

Бокс

Бокс бўйича Сидней олимпиадаси чемпиони Муҳаммадқодир Абдуллаев профессионал рингда ўз муҳлисларини қувонтирмоқда. Профессионал бокснинг биринчи ярим ўрта вазн тоифасида жанглар ўтказаётган ҳамюртимиз ўтган йили қитъалараро чемпионлик камарига сазовор бўлганди. Айни пайтда Германиянинг «Универсум бокс промушен» спорт клубида фаолият кўрсатаётган Муҳаммадқодир янги шартномага имзолади. Унга кўра, иқтидорли боксчимиз шу

МУҲАММАДҚОДИР «ОЛТИН КАМАР» УЧУН РИНГГА ЧИҚАДИ

йилнинг 11 июнь куни Нью-Йоркдаги машҳур «Мэдисон Сквер Гарден» спорт саройида WBO йўналиши бўйича жаҳон чемпионлиги учун рингга чиқади.

— Узоқ кутганим олтин камар учун ўтказадиган жангимга ҳам оз фурсат қолди, — дейди биз билан суҳбатда Олимпия чемпиони Муҳаммадқодир Абдуллаев. — Рақибим — WBO йўналиши бўйича жаҳон чемпиони пуэрто-рикалик Мигель Котто бўлади. У ҳозирда 24 ёшда, анча тажрибали боксчилардан бири. Профессионал рингда 23 та жанг ўтказиб, барчасида ғалаба қозонган. Мигель билан Сидней олимпиадаси баҳсларининг биринчи даври учрашувида ўзаро куч синашганман. Ўшанда очколар ҳисобида уни мағлубиятга учратганман. Бу гал ҳам ўша ғалабамни такрорлаш учун бор куч ва маҳоратимни ишга соламан.

Худди шу куни энг кичик вазн тоифасида қирғизистонлик Алмазбек Раимкулов ҳам олтин камар учун рингга чиқади. Ҳозирда Бразилия профессионал рингида Кид Даймонд номи билан жанглар ўтказаётган Алмазбекнинг бу галги рақиби икки карра жаҳон чемпиони Хоэль Касамайор бўлиши кутилмоқда.

Илҳом ОСТОНАҚУЛОВ
ЎзДЖТУ талабаси

ҚАЙГА ШОШЯПСИЗ, ҲАЙДОВЧИ?

Маълумки, айни кунларда мамлакатимизда "Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги" ўтказилмоқда. Албатта, бу каби кенг қамровли тадбирни ўтказишдан мақсад аввало, инсон саломатлигини асраш ва турли кутилмаган ҳодисаларнинг олдини олиш, ҳайдовчиларнинг соғ-омон манзилларига етиб боришини таъминлаш ҳамда юртдошларимизда бу борадаги маъсулиятни янада оширишга қаратилган. Четдан қараган киши мазкур ойлик қанчалик самара бераётганлигини тўла-тўкис илғай олмаслиги мумкин, аммо бу борадаги шу кунгача бўлган амалий ишлар сарҳисобига назар ташласак, қанча-дан-қанча кўнгилсиз ҳодисаларнинг олди олинганига гувоҳ бўламиз.

— Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати профилактик тадбирларни янада кучайтириш чораларини кўрмоқда, — деди Сурхондарё вилоят ички ишлар бошқармаси йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи, полковник Сафар Эшонқулов. - "Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги"нинг дастлабки ўн кунида қарийб олти мингта қоидабузарлик аниқланди. Шунинг 2481таси қўпол қоидабузарликдир. Энг ёмони, 105 нафар ҳайдовчининг маст ҳолда транспорт воситасини бошқариши қайд этилди. Йўл ҳаракати қоидаларини очиқдан-очиқ менсимаслик, баъзи ҳолларда транспорт воситаларини носоз, шунингдек, маст ҳолда бошқариш, тезликни ошириш каби ҳолатлар кўнгилсиз воқеалар, оғир оқибатли йўл транспорт ҳодисалари келиб чиқарётгани ачинарли, албатта.

Бир мисол, шу йил 25 март куни "Душанбе—Термиз" автомобиль йўлининг Термиз туманига қарашли "Янгиариқ" ширкат хўжалиги ҳудудида "Тико" русумли автомашина "ЛАЗ-695" русумли автобусга бориб тўқнашади. Натижада уч киши ҳалок бўлиб, икки киши тан жароҳати олади. "Тико" ҳайдовчиси тезликни қонунга хилоф равишда оширганлиги сабабли мазкур фожиа юз беради.

Маҳмуд АБУЛФАЙЗ

Қилмиш-қидирмиш

ЎРГАНГАН КЎНГИЛ...

Нурobод туманидаги Жом қишлоғида яшовчи Тоҳир Алимов уйига шом оққанда кириб келди. Кечки нонуштада чўнтагида ўралган нашадан пиёлага солиб устидан қайнатилган сувдан қуйди. Эрининг бу ҳаракатини кузатиб турган хотини:

— Нима қилаяпсиз дадаси? Наша истеъмол қилмоқчимисиз, — деб сўради.

— Ҳа, бугун Самарқанднинг Сиёб бозоридан нашанинг зўр уруғини топиб келдим. Бир кайф қилмоқчиман.

— Бундай қилманг, нашавандликка ўрганиб қоласиз.

—Тоҳир Алимов хотинининг гапига эътибор қилмади. Пиёладаги суюлтирилган нашани ичиб юборди. У ўша куни анча вақтгача ўзини шердек тутди. Нашанинг кайфидан оғзидан шоди кириб боди чиқди.

Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас деганларидек, Тоҳир Алимов ўша кундан бошлаб тез-тез Самарқанднинг Сиёб бозорига қатнайдиган бўлиб қолди. «Шуни қуруғини ўзим эксам бўлмайдими, қайтага мўмай даромадга эга бўламан,» — деди ўз-ўзига у. Тоҳир Алимов 2004 йил эрта баҳорда Самарқанддан яна нашанинг уруғидан олиб келди. У ана шу уруғни катта бир тоғорага тупроқ солиб ҳовлининг кўринмас жойида етиштирди. Август ойининг охирларида гиёҳванд ўсимликни йиғиштириб, майдалаб чиқди-да, қуритиб олди. Сўнгра сигаретлар махоркасини тўкиб ўрнига қуритилган нашани жойлаштириб чиқди. Турмуш ўртоғи Насиба Алимова Тоҳир Алимовнинг бу ножўя хатти-ҳаракатларидан қайтариш учун ўзининг фойдали маслаҳатларини айтди. Афсуски, Тоҳир Алимовга хотинининг гаплари зиғирча таъсир қилмади.

— Сен нимани ҳам тушунар эдинг, — жеркиб ташлади, хотинини у. — Ахир бунинг турган-битгани пулку.

2004 йил 10 ноябрь куни Тоҳир Алимовнинг уйига ҳамқишлоғи Чўли Эсиргалиев кириб келди.

— Ошно, — деди Чўли Эсиргалиев, анчадан бери кузатиб юрибман, наша чекиб юрибсиз. Сотиладигани ҳам борми?

— Харидори бўлса топамиз.

— Биттаси ўзим, — ўсмоқлаб жавоб қайтарди Чўли Эсиргалиев, иккинчимиз Нуриддин деган киши.

Наша олмоқчи бу харидорлар туман прокуратураси ва туман ички ишлар бўлими томонидан юборилганлигини Тоҳир Алимов хаёлига ҳам келтирмаган эди. Шу боис ҳам у нашасига харидор топганлигидан хурсанд бўлди. Дарҳол нашани чиқариб уларни қўлига тутқазди.

— Мана 33,7 грамм, — деди қувониб Тоҳир Алимов, — 33 минг сўм бўлади.

Бузоқнинг югургани сомонхонагача деганларидек, Тоҳир Алимов ўзининг шум ниятига эриша олмади. Шу куниёқ туман ички ишлар бўлими ходимлари томонидан қўлга олинди.

Суд мажлисида сўроқ қилинган Тоҳир Алимов ўзининг хунук қилмишларидан минг бор пушаймон еди. Афсуски, гиёҳвандлик йўлига кирган бундай кишилар қонун олдида ўз жазосини олажак. Шунинг учун ҳам Тоҳир Алимов Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 273-моддаси 5-қисми билан ҳамда Жиноят Кодексининг 57-моддасига асосан 5 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Бугунги кунда Тоҳир Алимов жиноятга қўл урганидан қаттиқ пушаймон емоқда. Сўнгги пушаймон ўзингга душман деб шуни айтадилар-да.

Саҳоб АШУРОВ,
Жиноят ишлари бўйича Каттақўрғон шаҳар судининг раиси

Тарих ва тақдир

ЗУЛҚАРНАЙННИНГ УМР ЙЎЛДОШИ

(Давоми. Боши 3-бетда)

Хуллас, юқоридагидек таърифларни Герадот, Арриан, Диодор, Старабон, Помпей Трог, Юстин каби ўша давр тарихчи-ёзувчилари асарларида ҳам кўплаб учратиш мумкин.

Шарқ мамлакатларини аёвсиз босиб олиб, талай шаҳар қишлоқларни вайрон этган Искандар Равшанага уйлангандан сўнг унда Осиё халқларига меҳри ортади. Қирғин-баротлар ўрнига тинчлик, бунёдкорликни авж олдирди. Самарқандда аҳолини четэл босқинчиларидан асраш учун қалъа атрофига баланд девор қурдирди, Сирдарё қирғоғида "Олис Искандария" шаҳарчасини барпо этди. Хатирчининг Зиёвиддин қишлоғида Добусия — мустаҳкам темир қалъасини яратди. Бу хил эзгу ишларидан кейин Ҳиндистонга юриш қилди. Аммо, у ҳиндлар диёридан безгак дардига йўлиқиб қайтди. Шундай кейин Искандар форс кўрфази яқинидаги ўша даврнинг энг ҳушманзара жойи ҳисобланган Бобил (осмон дарвозаси)га келиб, онаси Олимпа, (асли Олимпиада), хотини-малика Равшана билан яшай бошлади. Уни хоҳишига биноан энг баланд кўркам боғ-сарой ажратилганди...

Бобил диёри Месопатамия —икки дарё оралиғи, яъни, Дажла ва Фрот дарёларининг қўшилиш жойи яқинида бўлгани учун ерлар сизот суви ва кўлмаклардан иборат эди. Бу шаҳар милоддан олдинги икки минг йилликда ҳукмдор араб Бухтаннассар томонидан қурила бошланган. Ривоятларга кўра шаҳар захликдан иборатлиги туфайли чивинлар кўплигидан бемор Искандарни наридаги Шаҳризўрга кўчирган эканлар. Тарихнинг гувоҳлик беришича 26 ёшида Эрон шоҳи Дорони енгиб, машҳур бўлган Искандар 33 ёшида безгакдан вафот этган. Бошқа бир ривоятга кўра, Искандар ўлими олдидан шу васиятни қилибди:

"Ўлсам, мени биланд яланг тепаликка кўминглар, кўмишга олиб бораётганда икки қўлим тобутдан чиқиб турсинки, мен шоҳ Искандар жуда кўп бойликка эга бўлсам ҳам қўлларимда ҳатто тупроқ ҳам йўқлигини одамлар кўришсин..." Шундай қилиб, шоҳни васиятига биноан аввалига энг баланд жойдаги улкан азим дарахт тагига дафн этдилар. Жаҳонгирнинг қабрига деярли ҳар куни Равшана билан қайнонаси Олимпа келишиб, шам ёқиб кетардилар. Кейинчалик эса, қабрни қўриқлаш қийинлашганидан унинг саркофаги-кўмилган тилла тобутни ҳеч кимга билдирмай, сирли равишда бошқа жойга — икки-уч терак бўйи чуқур жарликка кўчиришиб, бу жарликни тупроқ, тошлар билан тўлдиришган экан. Бошқа бир ривоятга кўра, Искандарнинг олтин тобути ўз номидаги, яъни, Мисрнинг Александрия шаҳри чеккасидаги чуқурликка ҳуфёна дафн этилиб, қадимги Фиръавнларники сингари ер ости мақбарасида эмиш. Сабаби, Искандар милоддан олдинги 334 йилда Эрон шоҳи Доро IIIни енгганидан кейин ўзини фиръавнлар қаторига қўйиш мақсадида Мисрдаги коҳинлар ибодатхонасида "Фиръавн" номини олганмиш. Шунингдек, Сива воҳасидаги (саҳро тангриси) ибодатхонасида гўё ўзини ғойибона танри фарзандига кўз-кўз қилиш учун бошига ҳамиша икки шохли дубулға (тож қалпоқ) кийиб юрганини дин аҳлига маълум қилганмиш... Абу Райҳон Берунийнинг "Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар" асарида келтирилган ривоятга кўра гўё Искандар Эрон шоҳининг ўғли экан, унинг онаси қўлтиғида қўланса ҳид борлиги учун шох уни қўйиб юборган эмиш. Малика эса, ҳомиласи билан Антиохияга борганида қирол Филипга хотин бўлганлиги ёзилган. Зулқарнайн умрининг охирида миш-мишга барҳам бериш учун онасининг саҳро тангрисидан ғойибона ҳомила орттирганини исботлашга уринган эмиш...

Тўғри, Мисрдаги энг катта музейда шу маҳалгача инглиз, француз, рус ва бошқа мамлакатлар археологлари томонидан қумлик чўллардаги ҳуфёна ер ости мақбараларидан топиб келтирилган юздан ортиқ фиръавнларнинг мўмиёланган 3-4 минг йиллик майитлари бор. Аммо, улар орасида Зулқарнайннинг мурдаси йўқ.

Жаҳонда икки машҳур жаҳонгир ҳукмрон — Зулқарнайн ва Чингизхон қабрларининг қаердалиги ҳалигача маълум эмас. Чингизхон тириклигидаёқ ўзи учун ясалган олтин тобутни икки йилча асраганди. Қорақум тоғининг ёки Арғун дарасининг қайси бир еридаги ҳаддан ташқари чуқур жарликка уни дафн этишиб, ўша жарлик қуллар томонидан кўмиб юборилиб, устига катта-катта харсанглар келтириб ташланган, кўмишда иштирок этганларнинг бирортаси ҳам қолмай, қатл этилган эмиш...

Энди, воқеанинг бу ёғини эшитинг. Месопатамия — ҳозирги Ал-Жазирадан Македониядаги шоҳ саройига кўчиб келган ҳомиладор Равшана билан қайнонаси Олимпанинг ҳаёти салтанат талашиш туфайли хавф остида эди. Ёзувчи Мақсуд Қориев ўзининг "Осиё гўзали" ҳикоясида келтиришича Искандар вафотидан кейин унинг энг яқинлари, содиқ саракардалари, сарой оқсоқоллари йиғилишида салтанат тақдири кўриб чиқилган. Зулқарнайн ўрнига ким ҳукмдор бўлиши керак, деган масала муҳокамасида аввалги вазир Гефестон ўрнида вазирлик қилаётган Пердика: "Ҳозир талашиб-тортишиб ўтирадиган вақт эмас, Искандарнинг вафодор хотини Роксана (Равшана) бўлсин. У ҳозир ҳомладор агар ўғил туғса, уни ўзимизга шоҳ этайлик. Шаҳзода туғилиб, балоғатга етгунча Леонат, Педрика, Кратер ва Антипатрлар валиаҳдга устозлик қилсинлар!" деган фикрни ўртага ташлаганди. Кенгаш бу одил таклифни маъқуллади. Орадан беш ой ўтгач, Равшана ўғил кўрди. Унга Зулқарнайннинг васиятига биноан Александр (Искандар) исми қўйилди. Валиаҳд вояга етгунича Леонат, Пердика, Антипатрлар оламдан ўтдилар. Ҳокимиятни бошқариш Кратерга қолганди. Валиаҳдни тахтга ўтказиш вақти яқинлашганди Равшана ўғлини тахтга ўтказишдан олдин отаси қабрига зиёратга олиб бориш учун Кратердан маслаҳат сўрайди. Бундан фойдаланган ичи қора Кратер "Малика шоҳ қабрини ошкор қилмоқчи" деган баҳона билан Равшанани, ўн бир ёшли валиаҳд Александрни ва қайнона Олимпани бир кечада қатл эттириб, мурдаларни йўқотиб юборади...

Шундай қилиб, осиёлик "ёввойи" гўзал воқеаси афсонаси тугади. Афсонанинг қолганини Македониянинг қадимий Охрид, Мисрнинг Искандария ва энг қадимий Бобил шаҳарлари атрофларида ҳали-ҳануз Зулқарнайн қабрини излаётган археологлардан сўрашингиз мумкин. Булар орасида тилла дардида юрганлари ҳам бор. Улар ҳатто, 15-20 метр чуқурликдаги ашъёни кўрсатувчи японлар яратган аппарат билан ҳам жаҳонгирлар — Искандар ва Чингизхонлар қабрларини топа олмаяптилар...

Ҳаёт шундай эканки, одамлар илм-фан, эзгулик ҳамда мол-дунё учун курашадилар, аммо охиратни кам ўйлайдилар. Бу борада жаҳон адабиётининг кўзга кўринган файласуф шоири Умар Ҳайёмнинг:

Кекса-ёш, ҳаётга ҳар кимки етар,—
Ҳаммаси изма-из, бирма-бир ўтар.
Бу дунёда ҳеч ким қолмас абадий, —
Кетдилар, кетамиз, келишар, кетар! — деган рубоийсининг мағзини чақсангиз бўлгани.

Олим ҚЎЧҚОРБЕКОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, ёзувчи.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Бобокатта ШОДИЕВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ

телефонлар:
Қабулхона-136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Сиёсат ва партия ҳаёти-136-55-96.
Хатлар бўлими — 136-55-64.
Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64
МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидан 016 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Адади — 1970.
Буюртма Г— 300.
Ҳажми—2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили: Тошкент шаҳри «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Саҳифаловчи — Фарҳод ХЎЖАНАЗАРОВ
Навбатчи — Вилоят ШОДИЕВА
Газета IBM компьютерида терилди.
Босишга топшириш вақти — 20.00
Босишга топширилди — 19.30

• Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. • Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. • «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. • Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. • Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 1 2 3 4 5 6